

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
другий (магістерський) рівень вищої освіти

**на тему: Теоретико-методичні та практичні аспекти обліку та
аудиту розрахунків з постачальниками підприємства**

Виконав: **Лещенко Сергій Вікторович**
здобувач спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Керівник: **Назаренко Інна Миколаївна**
професор кафедри обліку і оподаткування

Рецензент: **Плаксієнко Валерій Якович**
д.е.н., проф., проф. кафедри
бухгалтерського обліку і аудиту
Полтавського університету економіки і
торгівлі

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет

Кафедра

Освітня програма

Спеціальність

Економіки і менеджменту

Обліку і оподаткування

«Облік і оподаткування» другого
(магістерського) рівня вищої освіти

071 «Облік і оподаткування»

Завідувач кафедри

« 08 » листопада

Затверджую:

М.І. Гордієнко

2023 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Леценку Сергію Вікторовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: Теоретико-методичні та практичні аспекти обліку та аудиту розрахунків з постачальниками підприємства.

2. База практичного дослідження:

АТ «Технологія» м. Суми

керівник роботи **Назаренко Інна Миколаївна, д.е.н., професор**

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від

14.11. 2023 р. № 3486-н

3. Строк подання здобувачем закінченого проекту (роботи) 19 грудня 2024 року

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статутні та установчі документи, фінансова, статистична, бюджетна та податкова звітність,

законодавчо - нормативні акти з питань обліку і контролю, монографії, фахові наукові

статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань сучасного стану та вдосконалення обліку, аналізу, аудиту і контролю.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

дослідити нормативну регламентацію організації обліку розрахунків з постачальниками;

провести підбір та аналіз наукових літературних джерел з тематики дослідження у сфері обліку та аудиту; навести структурно-динамічні показники діяльності підприємства;

розкрити стан організації обліку розрахунків з постачальниками досліджуваного

підприємства; обґрунтувати пріоритетні напрями удосконалення обліку розрахунків з

постачальниками у акціонерному товаристві; дослідити особливості аудиторської

перевірки розрахунків з постачальниками; проаналізувати Звіти незалежного аудитора,

складені за результатами аудиту досліджуваного підприємства, сформулювати висновки.

6. Дата видачі завдання

« 08 » листопада 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	листопад 2023 р.	
2.	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	грудень 2023 р. - січень 2024 р.	
3.	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	лютий-липень 2024 р.	
4.	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	вересень - жовтень 2024 р.	
5.	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	жовтень-листопад 2024 р.	
6.	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	листопад 2024 р.	
7.	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	02-16 грудня 2024 р.	
8.	Рецензування кваліфікаційної роботи	06-17 грудня 2024 р.	
9.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	19 грудня 2024 р.	
10.	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	18-23 грудня 2024 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	24 грудня 2024 р.	

Здобувач вищої освіти за другим
(магістерським) рівнем

Сергій ЛЕЩЕНКО

Керівник роботи

Інна НАЗАРЕНКО

Перевірку на автентичність проведено.

Надія БАРАНИК

Кваліфікаційна робота допущена до
захисту

Гарант освітньої програми

Інна НАЗАРЕНКО

Декан факультету економіки і
менеджменту

Світлана ЛУКАШ

АНОТАЦІЯ

Лещенко С.В. Теоретико-методичні та практичні аспекти обліку та аудиту розрахунків з постачальниками підприємства. Рукопис кваліфікаційної роботи. Суми. 2024.

Кваліфікаційна робота спрямована на обґрунтування теоретико-методичних та практичних аспектів обліку та аудиту розрахунків з постачальниками підприємства. У кваліфікаційній роботі вирішувалися наступні завдання: досліджено нормативну регламентацію організації обліку розрахунків з постачальниками; проведено порівняльну характеристику можливостей спеціалізованих програм щодо організації облікового супроводу бізнес-процесів, пов'язаних із розрахунками з постачальниками; проаналізовано наукові підходи щодо організації контрольного процесу з метою удосконалення обліку розрахунків з постачальниками; оцінено структурно-динамічні показники діяльності досліджуваного підприємства; розглянуто процес документування обліку розрахунків з постачальниками у досліджуваному підприємстві; обґрунтовано напрями удосконалення підходів до розробки облікової політики розрахунків з постачальниками; конкретизовано імперативність аудиту в досліджуваному підприємстві; деталізовано організацію та методику аудиту розрахунків з постачальниками; узагальнено аудиторську оцінку системи внутрішнього контролю.

У першому розділі за результатами дослідження нормативної регламентації обліку розрахунків з постачальниками конкретизовано ключові особливості інвентаризації кредиторської заборгованості, яка є результатом взаємовідносин бізнес-суб'єкта з постачальниками; розглянуті спеціалізовані програми, які забезпечують ведення обліку розрахунків з постачальниками; з теоретичної позиції визначено пріоритетні напрями аудиту розрахунків з постачальниками.

У другому розділі проведено аналіз основних показників діяльності товариства, детально проаналізовано організацію первинного обліку, особливості складання стандартних та регламентованих звітів за операціями, пов'язаними із

розрахунками з постачальниками. Також окреслено напрями удосконалення облікової політики в частині організації обліку розрахунків з постачальниками.

У третьому розділі розкрито особливості проведення аудиту у досліджуваному підприємстві, проаналізовано Звіт аудитора, наведено характеристику діджитал-інструментів у процесі проведення аудиту розрахунків з постачальниками, ідентифіковано перелік функцій внутрішнього контролю в частині розрахунків з постачальниками, здійснено ідентифікацію етапів внутрішнього контролю розрахунків акціонерного товариства з постачальниками та конкретизація контрольних процедур, сформовано базис для обґрунтування зовнішніми аудиторами висновку про те, що система внутрішнього контролю має певні недоліки. Обґрунтовано, що внутрішній контроль є основою для забезпечення достовірності фінансової звітності, попередження помилок і шахрайства. Для аудиторів ефективна система внутрішнього контролю дозволяє зменшити обсяг детального тестування, зосередитися на аналітичних процедурах і підвищити якість аудиторських висновків.

Ключові слова: аудит, діджиталізація, внутрішній контроль, зобов'язання, облік, постачальники.

ANNOTATION

Leshchenko S.V. Theoretical, methodological and practical aspects of accounting and audit of settlements with suppliers of the enterprise. Manuscript of qualification work. Sumy. 2024.

The qualification work is aimed at substantiating the theoretical, methodological and practical aspects of accounting and auditing of settlements with suppliers of the enterprise. The qualification work solved the following tasks: studied the regulatory regulation of the organisation of accounting for settlements with suppliers; conducted a comparative characterisation of the capabilities of specialised programmes for the organisation of accounting support for business processes related to settlements with suppliers; analysed scientific approaches to the organisation of the control process in

order to improve the accounting for settlements with suppliers; assessed the structural and dynamic indicators of the enterprise under study; considered the process of

In the first section, based on the results of the study of the regulatory framework for accounting for settlements with suppliers, the author specifies the key features of the inventory of accounts payable resulting from the business entity's relations with suppliers; considers specialised programmes that ensure accounting for settlements with suppliers; and identifies the priority areas for auditing settlements with suppliers from a theoretical perspective.

The second section analyses the main indicators of the company's activity, analyses in detail the organisation of primary accounting, peculiarities of preparation of standard and regulated reports on transactions related to settlements with suppliers. It also outlines the directions for improving the accounting policy in terms of organising the accounting of settlements with suppliers.

The third section reveals the peculiarities of conducting an audit at the enterprise under study, analyses the Auditor's Report, describes the characteristics of digital tools in the process of auditing settlements with suppliers, identifies the list of internal control functions in terms of settlements with suppliers, identifies the stages of internal control of the joint-stock company's settlements with suppliers and specifies control procedures, forms the basis for the external auditors to justify the conclusion that the system of internal control is effective. It is substantiated that internal control is the basis for ensuring the reliability of financial statements, preventing errors and fraud. For auditors, an effective system of internal control allows reducing the amount of detailed testing, focusing on analytical procedures and improving the quality of audit opinions.

Key words: audit, digitalisation, internal control, liabilities, accounting, suppliers.

ЗМІСТ

	ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ	11
1.1	Нормативна регламентація організації обліку розрахунків з постачальниками	11
1.2	Порівняльна характеристика можливостей спеціалізованих програм щодо організації облікового супроводу бізнес-процесів, пов'язаних із розрахунками з постачальниками	14
1.3	Аналіз наукових підходів щодо організації контрольного процесу з метою удосконалення обліку розрахунків з постачальниками	18
РОЗДІЛ 2	ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ В АТ «ТЕХНОЛОГІЯ»	21
2.1	Структурно-динамічні показники діяльності АТ «Технологія»	21
2.2	Документування обліку розрахунків з постачальниками	34
2.3	Удосконалення підходів до розробки облікової політики розрахунків з постачальниками	45
РОЗДІЛ 3	АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	51
3.1	Організація та методика аудиту розрахунків з постачальниками	51
3.2	Організація та методика аудиту розрахунків з постачальниками	56
3.3	Аудиторська оцінка системи внутрішнього контролю	66
	ВИСНОВКИ	71
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
	ДОДАТКИ	77

ВСТУП

Актуальність теми. Ведення обліку розрахунків із постачальниками має вирішальне значення для забезпечення фінансової стабільності, прозорості бізнес-процесів і довіри з боку контрагентів. Чіткий і своєчасний облік розрахунків сприяє ефективному управлінню фінансами, виконанню договірних зобов'язань і оптимізації взаємодії з партнерами. Це не лише забезпечує відповідність законодавчим нормам, але й підвищує репутацію підприємства на ринку.

Аудит розрахунків із постачальниками є важливим етапом перевірки фінансової діяльності підприємства. Він дозволяє забезпечити достовірність фінансової звітності, виявити помилки або порушення у веденні обліку, а також оцінити ефективність внутрішнього контролю. У сучасних умовах ведення бізнесу така перевірка стає важливою для зниження ризиків та підвищення фінансової стабільності підприємства.

Враховуючи означуване, доцільно зазначити, що тематика наукового дослідження є актуальною.

Окреслена проблема є об'єктом наукових досліджень вітчизняних вчених: Назаренко І. [2], Плаксієнка В. [2], Рудої Л. [15], Феофінова І. [16], Чернецької [17] та ін. Проте, досліджувана проблематика не втрачає своєї актуальності та потребує продовження досліджень.

Зв'язок роботи з науковою темою. Кваліфікаційна робота виконувалася в межах науково-дослідної теми Сумського національного аграрного університету кафедри обліку і оподаткування: «Обліково-інформаційне забезпечення діагностики діяльності бізнес-суб'єктів (номер державної реєстрації 0119U103685)».

Мета і завдання дослідження. Метою написання кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних та практичних аспектів обліку та аудиту розрахунків з постачальниками підприємства.

Досягнення ідентифікованої мети обумовило необхідність постановки та вирішення комплексу завдань:

- дослідження нормативної регламентації організації обліку розрахунків з постачальниками;
- проведення порівняльної характеристики можливостей спеціалізованих програм щодо організації облікового супроводу бізнес-процесів, пов'язаних із розрахунками з постачальниками;
- проаналізувати наукові підходи щодо організації контрольного процесу з метою удосконалення обліку розрахунків з постачальниками;
- оцінити структурно-динамічні показники діяльності АТ «Технологія»;
- розглянути процес документування обліку розрахунків з постачальниками у досліджуваному підприємстві;
- обґрунтувати напрями удосконалення підходів до розробки облікової політики розрахунків з постачальниками;
- конкретизувати імперативність аудиту в АТ «Технологія»
- деталізувати організацію та методику аудиту розрахунків з постачальниками;
- узагальнити аудиторську оцінку системи внутрішнього контролю.

Об'єктом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти обліку і аудиту розрахунків з постачальниками в АТ «Технологія».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів, пов'язаних з обліком і аудитом розрахунків з постачальниками.

Методи дослідження. Виконання кваліфікаційної роботи базувалося на використанні системи загальних та спеціальних методів наукового дослідження: економіко-математичний, монографічний, графічний, вибірковий, порівняння, систематизації, групування, узагальнення, конкретизації та ін.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу дослідження становлять закони, положення, стандарти, наукові праці вітчизняних вчених, дані річної фінансової звітності досліджуваного підприємства за період 2020 – 2022 рр., дані бухгалтерського обліку та інвентаризаційного процесу, внутрішні нормативні документи підприємства.

Елементи наукової новизни. Результати наукового дослідження мають елементи наукової новизни та полягають в обґрунтуванні положень, яким притаманний статус вдосконалення або подальшого розвитку, а саме:

набуло подальшого розвитку

- концептуалізація процесу формування облікової політики з урахуванням вимог, які задекларовані в МСФЗ, норми яких у процесі обліку бізнес-процесів АТ «Технологія» дотримується, що передбачає наступні етапи моделювання внутрішнього нормативного документу: ідентифікація способу підготовки звітності відповідно до норм МСФЗ; процес розробки облікової політики; процес адаптації обліку до положень облікової політики, навчання працівників бухгалтерії щодо ведення обліку відповідно до норм внутрішнього нормативного документа.

- ідентифікація та характеристика елементів облікової політики в частині розрахунків з постачальниками: організація бухгалтерського обліку, система внутрішнього контролю, інвентаризаційний процес, форми первинних документів, форми звітності, розкриття інформації про розрахунки з постачальниками у фінансовій звітності, списання кредиторської заборгованості, яка виникає за результатами розрахунків з постачальниками;

- обґрунтування з теоретичної позиції напрямів аудиту розрахунків з покупцями, які передбачають планування перевірки, формування інформаційного забезпечення, визначення процедур аудиту, конкретизацію методів та способів проведення перевірки, особливості документування;

- ідентифікація процесу внутрішнього контролю розрахунків акціонерного товариства з постачальниками в частині виокремленні наступних етапів: оцінювання результативності діяльності служби внутрішнього контролю та виконання договірних зобов'язань; перевірка первинного узагальнення даних щодо розрахунків з постачальниками; перевірка правильності узагальнення інформації щодо співпраці з постачальниками у фінансовій звітності.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення кваліфікаційної роботи можуть бути прийняті до впровадження в освітній процес, а також в практичну діяльність досліджуваного підприємства.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною працею, наукові положення та висновки, які представлені в роботі, одержані здобувачем вищої освіти особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні результати наукових досліджень були обговорені на науково-практичних конференціях, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції «Майбутнє – аудит» (м.. Кривий Ріг, 15 січня 2024 р.), III Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації» (м. Суми, 19 листопада 2024 р.).

Публікації. Основні результати кваліфікаційної роботи викладено у 2 наукових працях загальним обсягом 0,5 ум. друк. арк.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи - 77 сторінках, робота містить 7 таблиць, 39 рисунків. Список використаних джерел налічує 25 джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

1.1 Нормативна регламентація організації обліку розрахунків з поставачальниками

Нормативне регулювання обліку розрахунків із поставачальниками є ключовим елементом ефективного функціонування фінансово-господарської діяльності підприємств. Це забезпечує правову визначеність, прозорість та своєчасність у взаєморозрахунках, сприяючи стабільності ділових відносин і дотриманню фінансової дисципліни.

Беззаперечним є факт, що дотримання нормативної регламентації в процесі ведення бухгалтерського обліку забезпечує наступні переваги:

- прозорість та точність (нормативне регулювання встановлює єдині правила ведення обліку розрахунків із поставачальниками, що дозволяє уникнути неточностей, помилок або маніпуляцій з даними; чітке документальне оформлення операцій із поставачальниками сприяє правдивому відображенню господарських операцій у бухгалтерській звітності);
- своєчасність виконання фінансових зобов'язань (регулювання забезпечує дотримання строків оплати за поставлені товари, роботи чи послуги, що є важливим для підтримання довгострокових партнерських відносин; визначення правил нарахування штрафних санкцій за прострочення платежів стимулює виконання зобов'язань у встановлені терміни);
- нормативні документи визначають обов'язкові вимоги до оформлення первинної документації (рахунків, актів, накладних тощо) відповідно до законодавства, що дозволяє уникати штрафів і санкцій з боку органів контролю;
- захист прав підприємства (правильне оформлення розрахунків із поставачальниками згідно з нормативними актами забезпечує підприємству

можливість захисту своїх прав у разі виникнення спорів; наявність документально підтверджених операцій є підставою для звернення до суду у разі порушення умов договору постачальниками);

- сприяє дотриманню фінансової дисципліни (нормативне регулювання забезпечує контроль за правильністю обліку кредиторської заборгованості, що допомагає підприємствам планувати свої фінансові потоки та уникати криз ліквідності; чітко визначені правила допомагають бізнес-суб'єктам мінімізувати необґрунтовані борги);

- узгодженість із міжнародними стандартами (для підприємств, які працюють із закордонними постачальниками, важливо, щоб облік розрахунків відповідав міжнародним стандартам фінансової звітності, що забезпечує зрозумілість і довіру з боку іноземних партнерів та інвесторів);

- мінімізація ризиків шахрайства (регламентовані процедури та правила обліку знижують ризик незаконних дій, таких як завищення сум оплати, оформлення фіктивних поставок або зловживання з боку персоналу).

Розглядаючи систему нормативної регламентації в частині обліку розрахунків із постачальниками, доцільно зазначити, що не існує єдиного нормативного документа, який би чітко розкривав, конкретизував досліджуване питання.

Проте, основним важливим документом щодо організації бухгалтерського обліку на підприємстві є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який розкриває загальні положення (мету, принципи, валюту бухгалтерського обліку та фінансової звітності), питання державного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні; особливості організацію та ведення бухгалтерського обліку; загальні вимоги до фінансової звітності [13].

Враховуючи, що облік розрахунків з постачальниками може призвести до виникнення зобов'язань, відповідно, методологічні засади розкриття інформації про них в обліково-звітній документації розкриває НП(С)БО 11 «Зобов'язання». У зазначеному нормативному документі регулятором конкретизовані питання щодо визнання та оцінки зобов'язань, а також відображення інформації про них у примітках до річної фінансової звітності [9].

Дотримання податкової політики, яка зобов'язує бізнес-суб'єктів своєчасно сплачувати податки, регламентується Податковим кодексом України, який детально визначає механізм справляння ПДВ, що є актуальним в процесі обліку розрахунків з постачальниками [11].

Для обліку розрахунків із постачальниками відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій бізнес-суб'єкти повинні використовувати рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» [4].

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачено, що для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються та документально підтверджуються їх наявність, стан, оцінка [13].

Ключові особливості інвентаризації кредиторської заборгованості, яка є результатом взаємовідносин бізнес-суб'єкта з постачальниками
Інвентаризація кредиторської заборгованості проводиться перед складанням річної фінансової звітності до дати балансу в період трьох місяців
Інвентаризація кредиторської заборгованості полягає у збірці документів і записів у реєстрах обліку і перевірці обґрунтованості сум, відображених на відповідних рахунках, та оформлюється актом інвентаризації
Кредиторська заборгованість перевіряється щодо дотримання строку позовної давності, обґрунтованості сум, які обліковуються на рахунках обліку розрахунків з постачальниками
За допомогою документальної перевірки перевіряється правильність та обґрунтованість сум кредиторської заборгованості
В акті інвентаризації фіксується інформацію щодо проінвентаризованих субрахунків і суми виявленої неузгодженої кредиторської заборгованості, а також кредиторської заборгованості щодо якої строк позовної давності минув

Рисунок 1.1 - Ключові особливості інвентаризації кредиторської заборгованості, яка є результатом взаємовідносин бізнес-суб'єкта з постачальниками

**Джерело: складено автором за матеріалами [14].*

Порядок проведення інвентаризації та оформлення її результатів визначено Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань.

На рисунку 1.1 узагальнено ключові особливості інвентаризації кредиторської заборгованості, яка є результатом взаємовідносин бізнес-суб'єкта з постачальниками.

Нормативне регулювання обліку розрахунків із постачальниками є важливим інструментом забезпечення фінансової стабільності та правового захисту підприємства. Воно сприяє прозорості та точності фінансових операцій, дотриманню податкових і договірних зобов'язань, а також мінімізує ризики фінансових порушень. В умовах сучасного бізнесу така регламентація є основою для ефективної організації роботи з постачальниками та її обліково-контрольного супроводу, а також відображення у фінансовій звітності результатів бізнес-процесів, пов'язаних з постачальниками.

1.2 Порівняльна характеристика можливостей спеціалізованих програм щодо організації облікового супроводу бізнес-процесів, пов'язаних із розрахунками з постачальниками

Автоматизація обліку розрахунків із постачальниками є важливою умовою для забезпечення ефективності, прозорості та точності фінансових операцій. Використання сучасних інформаційних систем дозволяє підприємствам оптимізувати процеси взаєморозрахунків, знизити ризики помилок і покращити контроль за станом кредиторської заборгованості. Це стає особливо актуальним у сучасних умовах, коли швидкість і якість прийняття управлінських рішень напряму залежать від достовірності облікових даних.

Процес автоматизації забезпечує підвищення точності обліку, оскільки автоматизація мінімізує вплив людського фактору та знижує ризик помилок у проведенні розрахункових операцій, забезпечує здійснення автоматичного коригування облікових даних, що зменшує ймовірність арифметичних помилок; забезпечує швидкість обробки даних (автоматизовані системи дозволяють швидко обробляти великий обсяг інформації, що є особливо важливим для підприємств із широкою мережею постачальників, пришвидшуються процеси створення

документів); прозорість взаєморозрахунків (системи автоматизації забезпечують детальний облік усіх операцій із постачальниками, включаючи авансові платежі, прострочення, списання заборгованості тощо; усі дії фіксуються в системі, що дозволяє відслідковувати історію операцій та уникати непорозумінь із контрагентами); завдяки автоматизації виключається необхідність вручну виконувати рутинні завдання, такі як: формування платіжних доручень, розрахунок сум заборгованості, підготовка звітів про взаєморозрахунки. Ключовою особливістю автоматизованого обліку є інтеграція з іншими модулями, тобто сучасні ERP-системи дозволяють інтегрувати облік розрахунків із модулями закупівель, складського обліку та фінансової звітності, що забезпечує єдність даних і їхнє коректне відображення у всіх системах підприємства та ін.

Враховуючи означуване вище, потрібно зафіксувати наступні програмні продукти, які забезпечують обліковий супровід на належному рівня (рисунок 1.2).

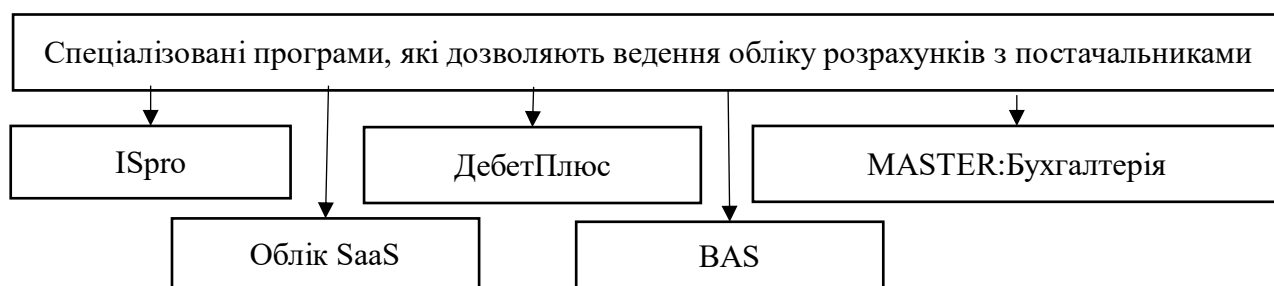


Рисунок 1.2 - Спеціалізовані програми, які дозволяють ведення обліку розрахунків з постачальниками

**Джерело: складено автором.*

Програма «ISpro» забезпечує за допомогою розділу «Керування фінансовими розрахунками» здійснювати ведення обліку розрахунків з контрагентами (в т.ч. постачальниками). Функціонал програми передбачає наявність значної кількості вкладок, які дозволяють формувати договори, створювати первинні документи, формувати регістри аналітичного та синтетичного обліку, формувати у автоматизованому режимі документи інвентаризації [2]. Досліджуючи детально

потенціал даної програми, її налаштування, потрібно наголосити, що вона більш адаптована під бюджетний облік.

Програма «ДебетПлюс» спрямована на обліковий супровід бізнес-процесів підприємства за різними галузями. Враховуючи масштабність діяльності досліджуваного підприємства, потрібно зафіксувати, що функціонал програми має всі необхідні документи, які дозволяють належно здійснити облік розрахунків з постачальниками, хоча й окремого блоку документації не існує, проте можливе редагування, що відповідно забезпечить належний обліковий супровід [3].

MASTER Бухгалтерія – сучасний програмний засіб, який на одній платформі забезпечує ведення обліку за різними галузями та бізнес-процесами. Безпосередньо програма «MASTER:Бухгалтерія» забезпечує ведення обліку за різними об'єктами, створює можливості для формування різних звітів за різними параметрами аналітики [7].

Облік SaaS – спеціалізована облікова хмарна система, яка забезпечує ведення обліку для відповідного корпоративного сегмента, яка також забезпечує обліковий супровід, формування документів щодо взаємозвірки та узагальнення даних у звітності [10].

Програма «BAS», функціонал якої має різні варіанти автоматизованих систем, тому користувач самостійно обирає необхідну. Детальний процес ведення обліку розрахунків з постачальниками за допомогою даної програми буде зафіксований у пункті 2.2.

Автоматизація обліку розрахунків із постачальниками є одним із ключових напрямів удосконалення фінансового обліку підприємства. У сучасних умовах цифрової трансформації перспективи автоматизації полягають у використанні новітніх технологій для підвищення ефективності, прозорості та точності управління взаєморозрахунками з контрагентами.

Результати досліджень, аналіз тенденцій розвитку автоматизації обліку під впливом цифровізації, дозволяє зазначити наступні основні перспективи автоматизації обліку розрахунків з постачальниками:

1. Впровадження сучасних ERP-систем (поширення інтегрованих систем управління підприємством (BAS, SAP), що забезпечують автоматизацію всіх етапів обліку розрахунків із постачальниками, об'єднання облікових процесів у єдиній системі, швидку обробку великих обсягів даних).

2. Використання хмарних технологій (перехід на хмарні платформи для обліку та зберігання інформації, що забезпечують віддалений доступ до даних у режимі реального часу, можливість роботи з будь-якої точки світу, знизить витрат на технічне забезпечення, забезпечить безпеку даних завдяки резервному копіюванню та шифруванню).

3. Застосування штучного інтелекту та машинного навчання (використання алгоритмів штучного інтелекту для аналізу даних і прогнозування ризиків у розрахунках із постачальниками).

4. Роботизація облікових операцій (використання роботизованих програм для автоматизації рутинних облікових завдань, автоматичне створення документів, звірка даних між системами (облік, банківські виписки, договори), формування звітів про стан розрахунків).

5. Інтеграція технологій блокчейн (використання технології блокчейн для забезпечення прозорості та надійності фінансових транзакцій у розрахунках із постачальниками, прозорість історії операцій для всіх сторін).

6. Автоматизація інвентаризації та звірок (використання цифрових інструментів для автоматизованих звірок із постачальниками та проведення інвентаризації розрахунків) та ін.

7. Аналітика та звітність у режимі реального часу (використання бізнес-аналітики для формування звітності та аналізу стану розрахунків із постачальниками в реальному часі, візуалізація даних для швидкого прийняття управлінських рішень, аналіз динаміки заборгованості та строків її погашення, оперативний контроль кредиторської заборгованості).

1.3 Аналіз наукових підходів щодо організації контрольного процесу з метою удосконалення обліку розрахунків з постачальниками

Враховуючи, що у сучасному турбулентному економічному середовищі діяльність значної кількості бізнес- суб'єктів залежить від організаційно-злагодженої роботи з постачальниками. Відповідно контроль розрахунків із ідентифікованою категорією контрагентів є актуальним, оскільки його дієвість впливає на правильність ведення бухгалтерського обліку розрахункових операцій.

Досліджуючи питання контролю, Т. Меліхова розглядаючи процес імплементацію контрольних процедур, наголошує, що вони повинні бути імplementовані у розрізі наступних ключових етапів: попередній; фактичний; основний; заключний [8].

Розглядаючи процес проведення аудиторської перевірки, Назаренко І.М. наголошує, що обов'язково потрібно враховувати принципи системності, чітко ідентифікувати процедури аудиту, які є доцільними для практичної імплементації, для того, щоб успішно вирішити поставлені завдання аудиторського дослідження.

У практичній діяльності можна застосовувати різні варіації конкретизації процедур, на нашу думку, доцільно в першу чергу акцент зробити, чи дотримується підприємство ключових нормах законодавства у частині організації обліку розрахунків з постачальниками. Відповідно, для того, щоб чітко обґрунтувати дані факти для узагальнення у аудиторському звіті, аудитор має, базуючись на нормах МСА 250 здійснити комплексну оцінку дотримання бізнес-суб'єктом нормативної регламентації [25].

Наукова скарбниця узагальнює різну кількість підходів щодо аудиторського дослідження за досліджуваною тематикою.

До прикладу, існує наступна позиція вчених, які аргументують, що аудиторському дослідженню підлягають такі питання як:

- використання рахунків обліку / субрахунків, які забезпечують узагальнення інформації про систему взаємовідносин (розрахунків) з постачальниками;

- перевірка, яка забезпечує встановлення відповідності вимогам первинного обліку, формування стандартної та регламентованої звітності;
- правильність віднесення заборгованості, яка пов'язана із розрахунками із постачальниками до поточної, встановлення достовірності щодо її фактичної наявності, а також правильності узагальнення у регламентованому звіті;
- аналіз ділової активності, яка базується на аналізі кредиторської заборгованості, що виникає у результаті взаємовідносин з постачальниками, контролювання термінів її погашення;
- перевірка правильності застосування бізнес-суб'єктом методу визнання заборгованості такої, щодо якої термін позовної даності минув / минає;
- перевірка, спрямована на дотримання бізнес-суб'єктом договірних взаємовідносин з постачальником [5].

Аналіз наукових праць вчених, дозволяє виокремити ключові параметри аудиту розрахунків з постачальниками, які були автором обговорені на науково-практичній конференції.

Отже, оцінка напрямів діяльності замовника / клієнта аудиту – першочерговий вектор дослідження та фокусування уваги аудитора, що також вимагає поєднання дослідження із системою внутрішнього контролю.

Плануючи аудит, що базуватиметься на обов'язковому урахуванні вимог МСА 300, аудитор повинен визначити всі необхідні ресурси, обґрунтування яких буде зафіксоване у стратегії аудиту, деталізація якої знайде відображення у плані та програмі.

Планування – один з найважливіших етапів, оскільки він забезпечує також визначення ключових аудиторських процедур, виконання яких дозволить успішно імплементувати мету дослідження, яка досягнення цілей аудитора.

Аргументуючи, ключові напрями аудиту, зафіксуємо та обґрунтуємо наступні:

- здійснення поглибленої перевірки в контексті встановлення відповідності облікового процесу розрахунків з постачальниками з урахуванням спеціальних норм державних та міжнародних регламентів, оскільки це допоможе провести реалістичну оцінку як дієвості системи обліку, так і внутрішнього

контролю, процедури якого спрямовані на оперативне виявлення неточностей та прогалин обліково-контрольної системи;

- дослідження дотримання алгоритмізації акумулювання / перенесення облікових даних у різні форми документації (первинної, стандартної, регламентовано);

- детальне вивчення механізму облікового супроводження процесу розрахунків з постачальниками щодо відповідності його нормам законодавства та своєчасності проведення оновлень користувачем;

- оцінка результативності інвентаризаційного процесу (обов'язковому дослідженню підлягає документація, яка складена за результатами проведення інвентаризації в частині розрахунків з постачальниками);

- здійснення запиту постачальникам, що допоможе отримати додаткові аудиторські докази, які засвідчать реальність існування кредиторської заборгованості, яка пов'язана з процесом розрахунків бізнес-суб'єкта із постачальниками;

- інтерв'ювання працівників, які з різних позицій є учасниками бізнес-процесу «постачання», оскільки це потребує дослідження механізму розрахунків підприємства з постачальниками, своєчасності отриманні цінностей та їх оприбуткування;

- перевірка наявних залишків кредиторської заборгованості;

- перевірка правильності акумулювання залишків по кредиту рахунку 63, які сформують базис узагальнення даних у формі 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;

- оцінка ділової активності та зменшення термінів погашення заборгованості, яка є результатом бізнес-процесу «Постачання».

Аудит розрахунків із постачальниками є ключовим елементом контролю за фінансовими зобов'язаннями підприємства. Ця перевірка дозволяє забезпечити достовірність облікових даних, попередити фінансові ризики та підвищити ефективність управління ресурсами.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ В АТ «ТЕХНОЛОГІЯ»

2.1 Структурно-динамічні показники діяльності АТ «ТЕХНОЛОГІЯ»

АТ «Технологія» - підприємство, яке займається виробництвом упаковок для різних видів товарів (продуктів харчової, технічної та фармацевтичної промисловості), та забезпечує її реалізацію різним замовникам. На сьогодні дане підприємство прогресивно розвивається, оскільки використовує сучасне обладнання, впроваджує передові технології. Досліджуваний бізнес-суб'єкт має власні представництва у різних країнах світу.

На рисунку 2.1 візуалізовано основні види продукції, які виробляються досліджуваним акціонерним товариством.

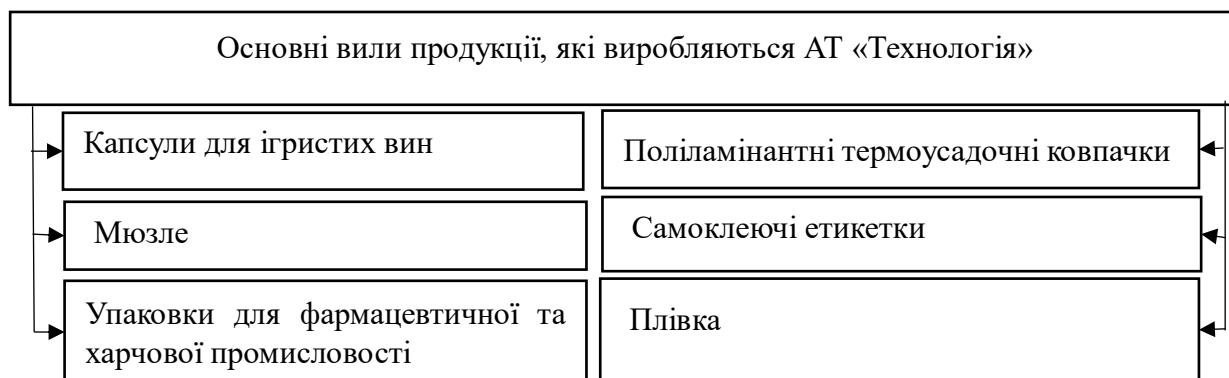


Рисунок 2.1 - Основні види продукції, які виробляються АТ «Технологія»

**Джерело: складено автором.*

Філософія діяльності підприємства спрямована на забезпечення наступних цінностей:

- якість;
- орієнтація на замовника;
- постійний розвиток;

- інвестиції;
- сталий розвиток;
- ділова порядність.

На рисунку 2.2 узагальнена характеристика ключових принципів діяльності АТ.

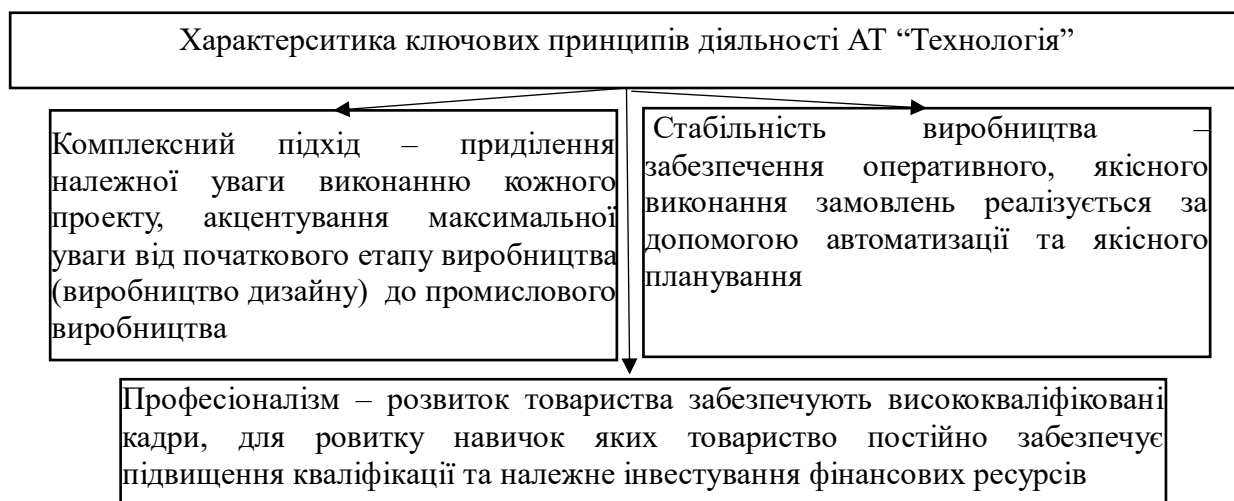


Рисунок 2.2 - Характеристика ключових принципів діяльності АТ

**Джерело: складено автором.*

Свою діяльність досліджувана компанія організувала таким чином, щоб був забезпечений симбіоз напрямів «люди – інновації та інвестиції – збереження планети» та обов’язково досягнені глобальні цілі сталого розвитку. Оцінка результативності діяльності акціонерного товариства засвідчує успішну діяльність, спрямовану на забезпечення зазначеного вище симбіозу, що підтверджується наступними аргументами:

- застосування нової системи охолодження, яка забезпечує економію енергії;
- застосування світлодіодного освітлення;
- обов’язкова переробка відходів (алюмінію, поліамілату);
- зменшення викидів розчинників;
- застосування сучасних фільтрів, які забезпечують очищення продуктів;
- використання пластику у мінімальній кількості.

Для чіткості розуміння результативності діяльності розглянемо структурно-динамічні показники в частині активів (таблиця 2.1) на підставі показників звітності (додаток А).

Таблиця 2.1 – Оцінка структурно-динамічних показників щодо активів

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Відх. +, - 2022 р. від 2020 р., тис. грн.
	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	
1	2	3	4	5	6	7	8
Нематеріальні активи	625,00	0,03	2343,00	0,09	2187,00	0,07	+1562,00
Незавершені капітальні інвестиції	36048,00	1,65	16619,00	0,06	63694,00	2,15	+27646,00
Основні засоби	739324,00	33,88	738393,00	26,85	559822,00	18,89	-179502,00
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	593045,00	27,18	777605,00	28,26	695974,00	23,48	+102929,00
Інші фінансові інвестиції	4,00	0,01	4	0,01	4,00	0,01	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1445,00	0,06	2985,00	0,11	27306,00	0,92	+25861,00
Відстрочені податкові активи	2923,00	0,13	3476,00	0,13	19873,00	0,67	+16950,00
Інші необоротні активи	35385,00	1,62	23302,00	0,85	75063,00	2,53	+39678,00
Всього необоротних активів	1408799,00	64,57	1564727,00	56,89	1443923,00	48,72	+35124,00
Запаси	219738,00	10,07	369881,00	13,45	478572,00	16,15	+258834,00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	518534,00	23,76	692235,00	25,17	663611,00	22,39	+145077,00
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1066,00	0,05	9348,00	0,34	60445,00	2,04	+59379,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	4784,00	0,22	27622,00	1,00	47281,00	1,59	+42497,00

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Інша поточна дебіторська заборгованість	1722,00	0,08	8617,00	0,31	146927,00	4,96	+145205,00
Гроші та їх еквіваленти	26863,00	1,23	75064,00	2,73	88557,00	2,98	+61694,00
Витрати майбутніх періодів	526,00	0,02	444,00	0,02	771,00	0,03	+245,00
Інші оборотні активи	249,00	0,01	2324,00	0,09	3625,00	0,12	+3376,00
Всього оборотних активів	773482,00	35,44	1185535,00	43,11	1489789,00	50,26	+716307,00
Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття	-	-	-	-	30290,00	1,02	+30290,00
Всього активів	2182281,00	100	2750262,00	100	2964002,00	100	+781721,00

**Джерело: складено та розраховано автором за даними ф. 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».*

Результати розрахунків в контексті оцінки структурно-динамічних змін щодо активів дозволяють зафіксувати загальне збільшення вартості активів на 781721,00 тис. грн., що є наслідком збільшення оборотної та необоротної складової на 35124,00 тис. грн. та 716307,00 тис. грн., а також наявності у 2022 році нової складової у сумі 30290,00 тис. грн – необоротних активів, утриманих для продажу, та груп вибуття.

Конкретизуючи більш детально зміни щодо кожної складової активів, зафіксуємо, що зростання розміру необоротних активів на 35124,00 тис. грн. відбулося в результаті наступних змін зростання нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій, довгострокових фінансових інвестицій, довгострокової дебіторської заборгованості, відстрочених податкових активів, інших необоротних активів на 1562,00 тис. грн., 27646,00 тис. грн., 102929,00 тис. грн., 25861,00 тис. грн., 16950,00 тис. грн., 3968,00 тис. грн відповідно та зменшенні основних засобів на суму 179502,00 тис. грн.

Доцільно зафіксувати, що у динаміці в загальному частка необоротної складової у загальній сумі активів становила у 2020 році – 64,56%, 2021 році – 56,89 %, 2022 році – 48,72 %.

По оборотній складовій потрібно також зафіксувати збільшення в результаті зростання вартості всіх складових. У динаміці питома вага даного виду активів становила 34,33 % (2020 рік), 43,11 % (2021 рік), 50,26 % (2022 рік). Найбільша частка у структурі оборотних активів належить дебіторській заборгованості за товари, роботи, послуги (у 2020 році – 23,76%, 2021 році – 25,17%, 2022 році – 22,39 %).

Беззаперечним є факт, що таке зростання вартості активів у динаміці є позитивним та підтверджує дотримання вірних векторів розвитку, спрямованих на досягнення цінностей акціонерного товариства.

Наступний етап дослідження - оцінка структурно-динамічних показників щодо пасивів АТ.

Таблиця 2.2 – Оцінка структурно-динамічних показників щодо пасивів АТ

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Відх. +, - 2022 р. від 2020 р., тис. грн.
	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	
1	2	3	4	5	6	7	8
Зареєстрований (пайовий) капітал	9600,00	0,44	9600,00	0,35	9600,00	0,32	-
Додатковий капітал	32774,00	1,50	32774,00	1,19	32774,00	1,11	-
Резервний капітал	2400,00	0,11	2400,00	0,09	2400,00	0,08	-
Нерозподілений прибуток	1538287,00	70,49	1865241,00	67,82	2216682,00	74,79	+678395,00
Всього власного капіталу	1583061,00	72,54	1910015,00	69,45	2261456,00	76,30	+678395,00
Довгострокові кредити банків	65630,00	3,01	63995,00	2,33	31567,00	1,07	-34063,00
Інші довгострокові зобов'язання	69597,00	3,19	117543,00	4,27	108614,00	3,66	+39017,00
Всього довгострокових зобов'язань	135227,00	6,20	181538,00	6,60	140181,00	4,73	-4954,00
Короткострокові кредити банків	97900,00	4,49	234652,00	8,53	246313,00	8,31	+148413,00
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	117885,00	5,40	39256,00	1,43	98393,00	3,32	-19492,00
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	138239,00	6,34	286144,00	10,40	119139,00	4,02	-19100,00
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	17123,00	0,78	13262,00	0,48	27000,00	0,91	+9877,00

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
Поточна кредиторська заборгованість зі страхування	1540,00	0,07	2261,00	0,08	2285,00	0,08	+745,00
Поточна кредиторська заборгованість з оплати праці	15907,00	0,73	19491,00	0,71	8651,00	0,29	-7256,00
Поточна кредиторська заборгованість за авансами одержаними	8345,00	0,38	7296,00	0,27	7683,00	0,26	-662,00
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками		-	28050,00	1,02	-	-	
Поточні забезпечення	13946,00	0,64	17068,00	0,62	36453,00	1,23	+22507,00
Інші поточні зобов'язання	53108,00	2,43	11229,00	0,41	16448,00	0,55	-36660,00
Всього поточних зобов'язань і забезпечень	463993,00	21,26	658709,00	23,95	562365,00	18,97	+98372,00
Всього пасивів	2182281,00	100	2750262,00	100	2964002,00	100	+781721,00

* Джерело: розраховано автором за даними ф. 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Пасиви відповідно до даних таблиці 2.2 представлені трьома складовими власним капіталом, розмір якого у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшився на 678395,00 тис. грн., довгостроковими зобов'язаннями, які збільшилися за період дослідження на 39017,00 тис. грн та поточними зобов'язаннями та забезпеченнями, розмір яких теж збільшився на 98372,00 тис. грн.

Щодо власного капіталу потрібно зазначити, що зростання відбулося за рахунок збільшення розміру нерозподіленого прибутку на 678395,00 при сталих значеннях трьох інших компонентів (зареєстрованого, додаткового, резервного капіталів). Власний капітал – компонента пасивів, яка займає найбільшу частку: 2020 рік – 72,54 %, 2021 рік – 69,45 %, 2022 рік – 76,30 %.

Зобов'язання довгострокові відображаються у звітності за такими компонентами як довгострокові кредити, які у 2022 році порівняно з 2020 роком зменшилися на 34063,00 тис. грн., іншими довгостроковими зобов'язаннями, для яких за період дослідження властиве збільшення на 39017,00 тис. грн. Частка даної компоненти у загальних пасивів становила у 2020 році 6,20%, 2021 році – 6,60 %, 2022 році – 4,73 %.

Для поточних зобов'язань та забезпечень властивим є те, що значна кількість статей у вартісному вимірі збільшується, а інші – зменшуються, а саме: 1) збільшення розміру характерне для кредитів короткострокових (на 148413,00 тис. грн.), поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом (на 9877,00 тис. грн.), зі страхування (на 745,00 тис. грн.) та поточні забезпечення (на 22507,00 тис. грн.); 2) зменшення розміру властиве для поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями (на 19492,00 тис. грн.), поточної кредиторської заборгованості з оплати праці (на 7256,00 тис. грн.), поточної кредиторської заборгованості за виданими авансами (на 662,00 тис. грн.), інших зобов'язань (на 36660,00 тис. грн.). У загальній структурі пасивів дана компонента у 2020 році склала 21,26 %, 2021 році – 23,94 %, 2022 році – 18,97 тис. грн.

Доповненням для чіткого уявлення про результативність діяльності АТ є оцінка динаміки змін показників, які формують фінансовий результат (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 - Динаміки змін показників, які формують фінансовий результат АТ «Технологія»

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відх. (+/-) 2022 р. від 2020 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1576759,00	2156914,00	2071147,00	+494388,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1168075,00	1655058,00	1396973,00	+228898,00
Валовий прибуток, тис. грн.	408684,00	501856,00	674174,00	+265490,00
Інші операційні доходи, тис. грн.	19018,00	13570,00	183978,00	+164960,00
Адміністративні витрати, тис. грн.	46825,00	51520,00	39148,00	-7677,00
Витрати на збут, тис. грн.	110197,00	150488,00	176456,00	+66259,00
Інші операційні витрати, тис. грн.	22626,00	33362,00	112399,00	+89773,00
Дохід від участі в капіталі, тис. грн.	162628,00	180418,00	-	-162628,00
Інші доходи, тис. грн.	12425,00	17554,00	13422,00	+997,00
Фінансові витрати, тис. грн.	22219,00	37274,00	60900,00	+38681,00
Втрати від участі в капіталі, тис. грн.	919,00	-	9625,00	+8706,00
Інші витрати, тис. грн.	40692,00	393,00	42174,00	+1482,00
Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис. грн.	35944,00	47015,00	79431,00	+43487,00
Чистий фінансовий результат: прибуток, тис. грн.	323333,00	393346,00	351441,00	+28108,00

**Джерело: складено та розраховано автором за даними ф. 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».*

Беручи за основу дані таблиці 2.3, зафіксуємо позитивну тенденцію. Підтверджуючим аргументом є те, що у 2022 році чистий фінансовий результат у 2022 році був у сумі 351441,00 тис. грн., що на 28108,00 тис. грн. Більше ніж у 2020 році. Позитивно на дану ситуацію вплинуло збільшення суми чистого доходу (виручки) від реалізації продукції на 494388,00 тис. грн. Також збільшилися інші операційні доходи (на 164960,00 тис. грн), інші доходи (на 997,00 тис. грн). Не виключенням також стало зростання розміру витрат. Наприклад, собівартість у вартісному вимірі збільшилася на 228898,00 тис. грн., також збільшилися витрати на збут (на 66259,0 тис. грн.), фінансові витрати (на 38681,00 тис. грн), витрати від участі в капіталі (на 8706,00 тис. грн), інші витрати (на 1482,00 тис. грн.). В цілому результат діяльності – позитивний, що підтверджує успішний розвиток акціонерного товариства.

У руслі дослідження показників діяльності товариства, на рисунку 2.3 репрезентовано динаміку показників ліквідності.

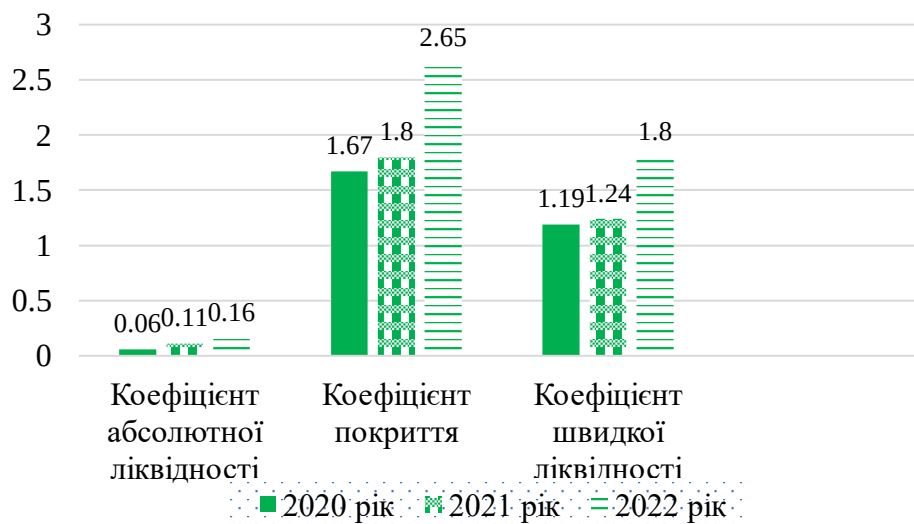


Рисунок 2.3 – Динаміка показників ліквідності

**Джерело: розраховано автором за даними форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»*

Варто додати, що АТ «Технологія» може забезпечити швидке конвертування власні активи у гроші. Щоб погасити свої поточні зобов'язання (у випадку

необхідності). Всі показники групи «ліквідність» відповідають нормативним значення, у динаміці відбувається підвищення розрахункових значень, що є позитивним та засвідчує факт, що досліджуване акціонерне товариство дотримується ефективної та результативної фінансової стратегії.

Що ж стосується платоспроможності, то дані рисунку 2.4, засвідчують також відповідність нормативам, що підтверджує наявність фінансових можливостей у товариства для погашення зобов'язань довгострокових (коефіцієнт платоспроможності у 2022 році становив 0,76, що на 0,03 більше ніж у 2020 році), низький рівень фінансових ризиків (коефіцієнт фінансування у 2022 році – 0,31, що на 0,07 менше порівняно з 2020 роком), стійкість компанії має тенденцію до підвищення у середньостроковій перспективі (на 0,32 відбулося збільшення значення коефіцієнта забезпеченості власними оборотними запасами), частка власного капіталу, яка може бути спрямована безпосередньо на фінансування необоротної складової майна підприємства (коефіцієнт маневреності власного капіталу у 2022 році склав 0,41, що на 0,21 більше ніж у 2020 році).

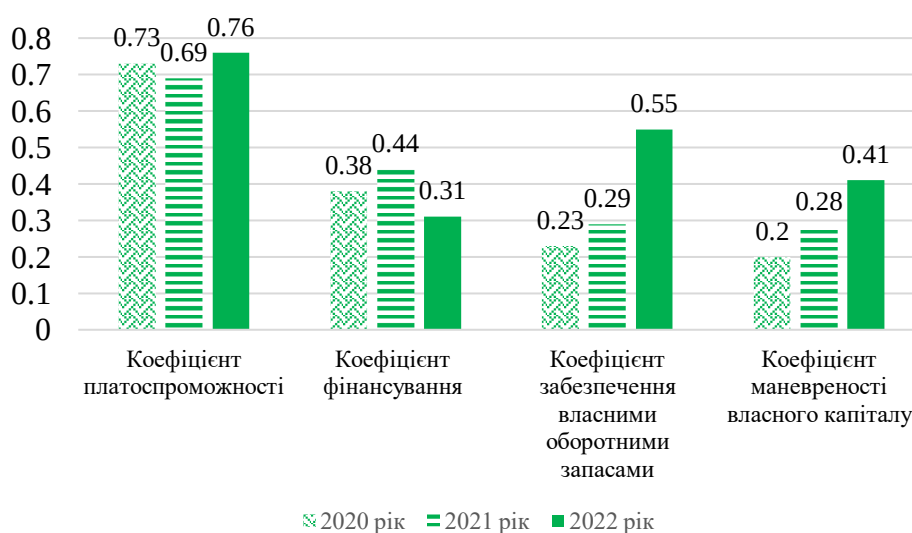


Рисунок 2.4 – Динаміка показників платоспроможності (фінансової стійкості)

**Джерело: розраховано автором за даними форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»*

Продовжуючи дослідження, звернемо увагу на показниках оборотності з позиції активів та власного капіталу (рисунок 2.5).

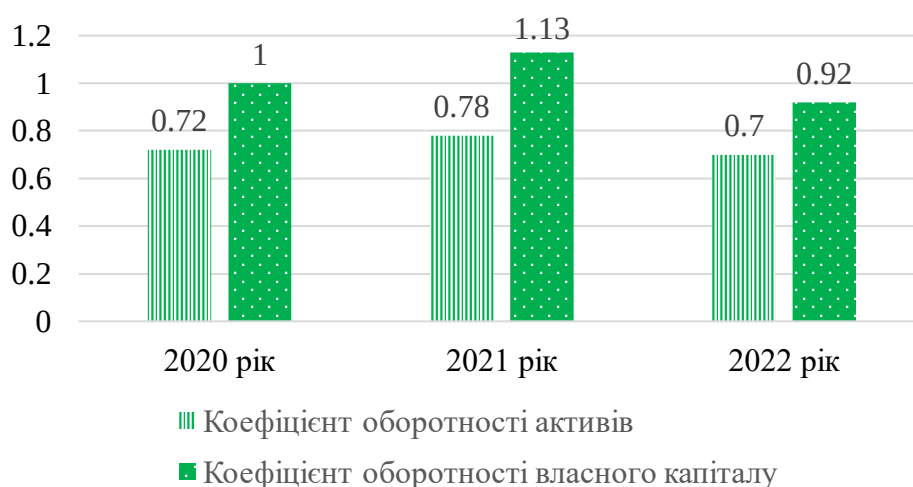


Рисунок 2.5 – Показники оборотності активів та власного капіталу

**Джерело: розраховано автором за даними форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форми 2 «Звіт про фінансовий результат (Звіт про сукупний дохід)».*

Дивлячись на результати розрахунку показників, візуалізованих на рисунку 2.5, зафіксуємо наступне. У динаміці відбулося на 0,02 обороти зменшення коефіцієнта оборотності активів. Дану ситуацію не можна вважати критичною, проте увагу потрібно акцентувати на питаннях, які пов'язані з удосконаленням стратегії співпраці з контрагентами. Також доцільно зафіксувати зменшення на 0,08 обороти коефіцієнта оборотності власного капіталу. Ситуація не є критичною, проте вона потребує достатнього увагу, аналізу у перспективі.

Продовжуючи контекст дослідження ділової активності акціонерного товариства, акцент сфокусуємо на оборотності заборгованості, яку має АТ «Технологія».

Відповідно до проведених розрахунків, які результати яких узагальнені на рисунку 2.6, зазначимо, що оборотність дебіторської заборгованості має тенденцію до зменшення, але зростає кількість оборотів дебіторської заборгованості. Роблячи висновки за даними показниками зазначимо, що ситуація не є критичною, але управлінський персонал має контролювати своєчасність розрахункових операцій.

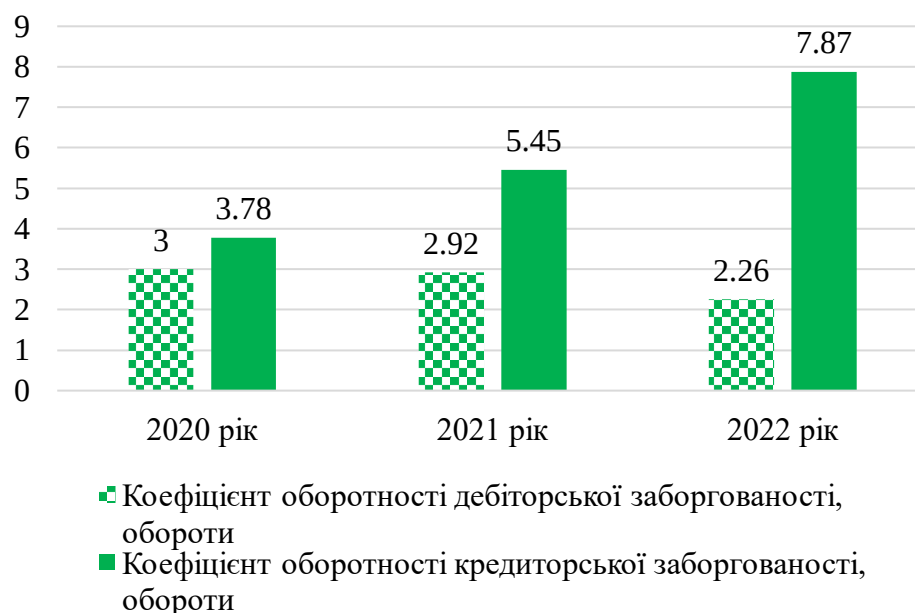


Рисунок 2.6 – Оборотність заборгованості АТ «Технологія»

**Джерело: розраховано автором за даними форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форми 2 «Звіт про фінансовий результат (Звіт про сукупний дохід)»*

Щодо термінів погашення заборгованостей необхідно аналіз здійснити за даними рисунку 2.7.

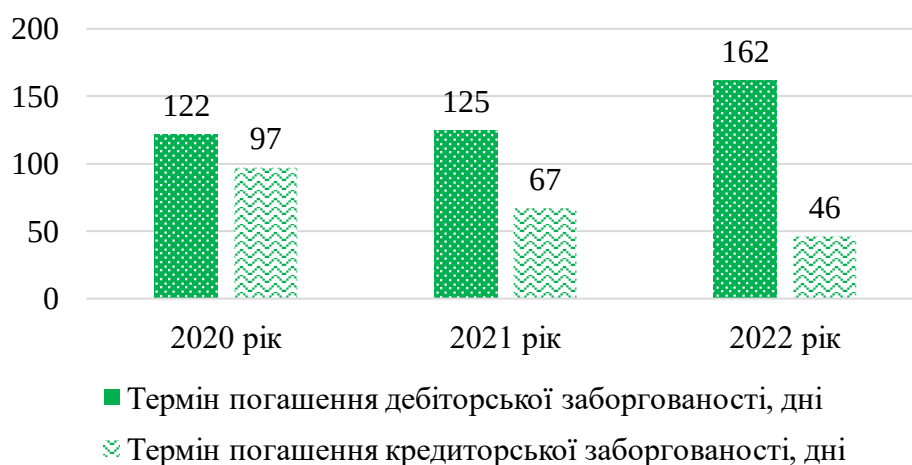


Рисунок 2.7 – Динаміка термінів погашення заборгованості у АТ «Технологія»

**Джерело: розраховано автором.*

Візуалізація розрахункових даних на рисунку 2.7 засвідчує, що відбувається збільшення кількості днів погашення дебіторської заборгованості (на 40), але

позитивним моментом є те, що на 51 день зменшився термін погашення кредиторської заборгованості. Зафіксована ситуація не є критичною, проте проведення моніторингу погашення заборгованості є актуальним та доцільним.

На рисунку 2.8 подано розрахункові значення показників рентабельності. Відповідно до даних рисунку 2.8 доцільно зафіксувати, що діяльність акціонерного товариства, використання активів та власного капіталу є ефективним. У динаміці є тенденція до зниження значення даних показників, проте ситуація не є критичною, проте доцільно постійно враховувати вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, контролювати витрати підприємства з метою забезпечення підвищення ефективності діяльності.

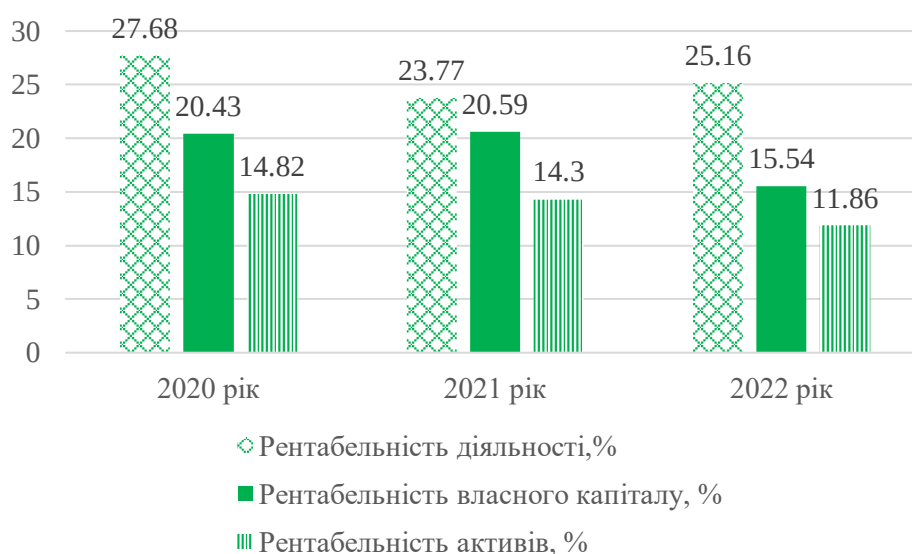


Рисунок 2.8 – Оцінка рентабельності АТ «Технологія»

**Джерело: розраховано автором.*

Модель Альтмана є важливим інструментом для оцінки фінансової стійкості підприємств і прогнозування банкрутства. Її застосування дозволяє вчасно ідентифікувати потенційні загрози, приймати обґрунтовані управлінські рішення та підвищувати ефективність антикризового управління. Завдяки своїй універсальності та доступності, модель Альтмана широко використовується у бізнес-аналізі.

Використовуючи методику, запропоновану зазначеним вище вченим дослідимо ризик ймовірності банкрутства за допомогою формули 2.1.

$$Z = X + 0,847X + 3,107X + 0,420X + 0,995X, \quad (2.1)$$

де, X_1 – відношення власного оборотного капіталу до суми активів;

X_2 – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів;

X_3 – відношення прибутку до виплати процентів і податків до суми активів;

X_4 – відношення власного капіталу до заборгованості;

X_5 – відношення виручки від реалізації до суми активів.

Результати розрахунку за формулою 2.1 подані у таблиці 2,4.

Таблиця 2.4 – Оцінка ймовірності банкрутства АТ «Технологія» за моделлю Е. Альтмана

Рік	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Z
2020 рік	0,08	0,70	0,16	2,64	0,72	2,98
2021 рік	0,13	0,68	0,16	2,27	0,78	2,90
2022 рік	0,28	0,75	0,15	3,22	0,70	3,36

**Джерело: розраховано автором.*

Розрахункові значення засвідчують, що АТ «Технологія» має стійкий фінансовий стан, адже за три роки результативний показник (Z) істотно перевищував нормативне значення 1,23, що є позитивним фактом.

Однією із цінностей АТ «Технологія» є забезпечення розвитку трудових ресурсів. На рисунку 2.9 подано зміни в динаміці трудових ресурсів.

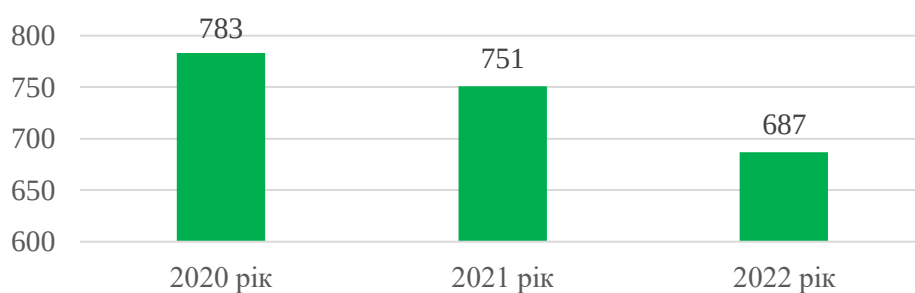


Рисунок 2.9 - Середньорічна чисельність працівників, осіб

**Джерело: розраховано автором.*

Подані дані на рисунку 2.9 засвідчують, що у динаміці відбувається зменшення чисельності працівників, проте акціонерне товариство не порушує задекларованих цінностей і забезпечує розвиток персоналу.

2.2 Документування обліку розрахунків з постачальниками

Деталізація практичної концепції організації обліку у акціонерному товаристві дозволяє зафіксувати використання платформи BAS Документообіг КОРП. Особливість організації обліку розрахунків з постачальниками полягає в тому, що спочатку необхідно здійснити налаштування програмного забезпечення шляхом алгоритмізації дій: налаштування → параметри обліку → купівля → документи постачальника. Необхідно обрати опцію «розрахунки з контрагентами», оскільки постачальники відносяться до категорії контрагенти.

Процес оплати АТ «Технологія» постачальнику потребує здійснення оплати. Відповідно, для документального супроводу даної операції за бізнес-процесом «Постачання» актуальним є документ «Рахунок на оплату постачальника» (рисунок 2.10).

Рисунок 2.10 – Автоматизований формат створення документа «Рахунок на оплату постачальника»

Рисунок 2.10 – Автоматизований формат створення документа «Рахунок на оплату постачальника»

**Джерело: сформовано автором.*

Особливістю даного документу є те, що він забезпечує фіксування наступних даних:

- конкретизація інформації про формування документа (дата та номер);
- зазначення контрагента;

- фіксація даних щодо підприємства-покупця;
- деталізація виду операції;
- уточнення даних щодо договору;
- вкладка, яка допомагає ідентифікувати номенклатура товару, який постачається, дані щодо його кількості та вартості з урахуванням ПДВ;
- вкладки «послуги», «зворотна тара», «нематеріальні активи», «ДОДАТКОВО».

Сформований електронний документ після проведення підлягає друку, друкована форма якого подана на рисунку 2.11.

Рахунок на оплату поставщика ДО00-000007 від 28.10.2024 15:46:09

Друк українською мовою

Рахунок на оплату поставщика № 7 від 28 жовтня 2024 р.

Постачальник: Корпорація "УкрПостачСбут"
Код за ЄДРПОУ 876431354734, ІПН 876543113346, № свід. 87613244

Покупець: АТ "Технологія"
п/р UA233808054070281020000000792 у банку АПББ "РАЙФФАЙЗЕНБАНК",
код за ЄДРПОУ 88888801, ІПН 523345783475, № свід. 3445678876

Договір: 2024/1

№	Товари (роботи, послуги)	Кіл-сть	Од.	Ціна з ПДВ	Сума з ПДВ
1	Шурупозавертач	5	л	2 500,00	12 500,00
				Всього:	12 500,00
				У тому числі ПДВ:	2 083,33

Всього найменувань 1, на суму 12 500,00 УАН.
Дванадцять тисяч п'ятсот гривень 00 копійок
У т.ч. ПДВ: Дві тисячі вісімдесят три гривні 33 копійки

Рисунок 2.11 – Візуалізація друкованої форми документа «Рахунок на оплату поставщика»

**Джерело: сформовано автором.*

Корпоративна культура підприємства може передбачати необхідність використання довіреностей для осіб, які супроводжують бізнес-процес «Постачання». Програмним забезпеченням передбачено також дану особливість, відповідно, автоматизований процес дозволяє формування документа «Довіреність» (рисунок 2.12).

Документ «Довіреність» конкретизує дані, які дозволяють зрозуміти сутність господарської операції з наступної позиції:

- коли сформована довіреність;

Початкова сторінка

Документи постачальників

Рахунок на оплату постачальника ДООО-000007 від 28.10.2024 15:46:09

Довіреність (створення) *

Головне

Керівнику

Банк і каса

Продажі

Купівлі

Склад

Виробництво

ОЗ і НМА

Зарплата і кадрові

Операції

Звіти

Довідники

Адміністрування

Довіреність (створення) *

Провести та закрити

Записати

Провести

Друк

Ще

?

Номер:

від: 28.10.2024 00:00:00

Дата дії: 07.11.2024

Контрагент: УкрПостачСбут

Організація: АТ "Технологія"

Договір: 2024/1

Банківський рахунок: UA233808054070281020000000792

Док. розрахунків: Рахунок на оплату постачальника ДООО-000007 від 28

Підзвітна особа: Демський Назар Олегович

Відсутні дані про посвідчення особи.

Товари (1)

Додатково

Додати

Підбір

Ще

N	Найменування товару	Одиниця	Кількість
1	Шурупозавертач	л	5,000

Коментар:

Відповідальний: Мальцева Олександра Борисівна

Рисунок 2.12 – Візуалізація електронного документа «Довіреність (створення)».

**Джерело: сформовано автором.*

- організація, яка сформуvalа документ;
- за яким договором сформовано документ;
- дані про підзвітну особу;
- конкретизація банківських реквізитів;
- найменування та кількість товару, яка придбається.

Для того, щоб оформити придбання відповідного виду товарів в АТ «Технологія» створюється документ «Надходження товарів і послуг» (рисунок 2.13).

Початкова сторінка

Документи постачальників

Рахунок на оплату постачальника ДООО-000007 від 28.10.2024 15:46:09

Надходження товарів і послуг (створення) (Покупка, комісія)

Головне

Керівнику

Банк і каса

Продажі

Купівлі

Склад

Виробництво

ОЗ і НМА

Зарплата і кадрові

Операції

Звіти

Довідники

Адміністрування

Надходження товарів і послуг (створення) (Покупка, комісія)

Провести та закрити

Записати

Провести

Друк

Створити на підставі

Друк

Ще

?

Номер:

Дата: 28.10.2024 00:00:00

Вид операції: Покупка, комісія

Контрагент: УкрПостачСбут

Організація: АТ "Технологія"

Договір: 2024/1

Склад: Головний склад

Документ розрахунків:

Ціна включає ПДВ. Тип ціни: Дрібногуртова

Товари (1)

Послуги

Зворотна тара

Рахунки розрахунків

Додатково

Додати

Підбір

Змінити

Ще

N	Номенклатура	Кількість	Од.	К	Ціна з ПДВ	Сума з ПДВ	% ПДВ	Сума ПДВ	Всього
1	Шурупозавертач	5,000	л	1,000	2 500,00	12 500,00	20%	2 083,33	12 500,00

Всього: 12 500,00 УАН ПДВ (у т.ч.): 2 083,33 УАН

Коментар:

Відповідальний: Мальцева Олександра Борисівна

Рисунок 2.13 – Візуалізація документа «Надходження товарів і послуг»

**Джерело: сформовано автором.*

Документ «Надходження товарів і послуг» має реквізити, які конкретизують інформацію про бізнес-процес «Постачання за наступними параметрами:

- дата формування документу;
- організація, яка сформувала документ;
- за яким договором сформовано документ;
- деталізація відомостей про господарську операцію;
- конкретизація складу, куди буде відвантажено товар;
- детальні дані за закладкою «товари» з деталізацією назви товари, його кількості та вартості;
- деталізація даних за закладками «послуги», «зворотна тара», «рахунки розрахунків», «додатково».

Після деталізації всіх потрібних реквізитів, документ підлягає проведенню, яке забезпечує формування відповідних кореспонденцій, які наочно візуалізовано на рисунку 2.14.

Період	Дебет	Под. облік Дт	Кредит	Под. облік Кт	Сума
28.10.2024	1531 Кіл.: 5,000	631			10 416,67
	1 Шурупозавертач	Опод. ПДВ	УкрПостачСбут		Оприбутковані ТМЦ
	Надходження товарів і послуг DO00-000043...		2024/1		
	Головний склад		Надходження товарів і послуг DO00-000043...		
28.10.2024	6442	631			2 083,33
	2 УкрПостачСбут		УкрПостачСбут		ПДВ - податковий кредит (товари), перша подія
	2024/1		2024/1		
	<...>		Надходження товарів і послуг DO00-000043...		

Рисунок 2.14 - Візуалізація документа «Надходження товарів і послуг» (результати процесу проведення документа)

**Джерело: сформовано автором.*

Формування та проведення електронного документа, що наочно візуалізовано на рисунку 2.13 та 2.14 забезпечує можливість його друку, форма паперового варіанту подана на рисунку 2.15.

Документи постачальників

Рахунок на оплату постачальника ДООО-000007 ...

Надходження товарів і послуг ДООО-000043 від 28.10.2024 ...

Надходження товарів і послуг ДООО-000043 від 28.10.2024 ...

Надходження товарів і послуг ДООО-000043 від 28.10.2024 15:48:38

Друк

українською мовою

Копії: 1

Ще

Прибуткова накладна № 43 від 28 жовтня 2024 р.

Постачальник: Корпорація "УкрПостачСбут"
Код за ЄДРПОУ 876431354734, ІПН 876543113346, № свід. 87613244

Покупець: АТ "Технологія"
п/р UA233808054070281020000000792 у банку АПГБ "РАЙФФАЙЗЕНБАНК",
код за ЄДРПОУ 88888801, ІПН 523345783475, № свід. 3445678876

Договір: 2024/1

Склад: Головний склад

№	Товар	Кіл-сть	Од.	Ціна з ПДВ	Сума з ПДВ
1	Шурупозавертач	5	л	2 500,00	12 500,00
Всього:				12 500,00	
У тому числі ПДВ:				2 083,33	

Всього найменувань 1, на суму 12 500,00 УАН.
Дванадцять тисяч п'ятсот гривень 00 копійок
У т.ч. ПДВ: Дві тисячі вісімдесят три гривні 33 копійки

Рисунок 2.15 – Візуалізація друкованої форми документа «Надходження товарів і послуг» - Прибуткова накладна

**Джерело: сформовано автором.*

Процес розрахунків з постачальниками потребує створення податкової документації, а саме «Реєстрація вхідного податкового документа» (рисунок 2.16).

Оборотно-сальдова відомість по рахунку 631 за Жовтень 2024 р. АТ "Технологія"

Документи постачальників

Реєстрація вхідного податкового документа (створення) *

Реєстрація вхідного податкового документа (створення) *

Провести та закрити

Записати

Провести

Вивантаження

Вхідний документ у форматі XML

Ще

Номер:

від: 28.10.2024 15:48:38

Вид операції: Інше (товарний чек і т.п.)

Контрагент: УкрПостачСбут

Організація: АТ "Технологія"

Договір: 2024/1

Відокр. підрозділ:

Док. розрахунків:

Підстава: Надходження товарів і послуг ДООО-000043 від 28.10.2024

Реквізити документа

Номенклатура поставки (1)

Бухгалтерський облік

Скарга (відсутня)

Вхідний податковий документ

Номер: 345

Дата виписки: 28.10.2024

☐ Необхідно перевірити в ЄРПН

Дата реєстр. в ЄРПН: 28.10.2024

☒ Вх. док. отриманий в електронному вигляді

Дата нарахування податкового кредиту: 28.10.2024

Дата отримання (дорівнює даті документа, якщо не заповнена):

Вид документа: (-) Інший документ

☐ Включається в уточнюючий розрахунок

Спец. режим оподаткування: 0 - спец. режим не застосовується

Рисунок 2.16 – Візуалізація форми електронного документа «Реєстрація вхідного податкового документа»

**Джерело: сформовано автором.*

Документ «Реєстрація вхідного податкового документа» конкретизує дані наступним чином:

- дата формування документа;

- організація, яка сформувала документ;
- за яким договором сформовано документ;
- деталізація відомостей про господарську операцію;
- деталізація підстави створення документа;
- конкретизація номера та дати вхідного податкового документа;
- фіксація дати виписки та дати реєстрації в ЄРПН;
- конкретизація даних за вкладками «реквізити документа», «номенклатура постачання», «бухгалтерський облік», «скарга».

Процес перерахування коштів вимагає створення платіжного доручення, форма якого візуалізована на рисунку 2.17 (електронний варіант) та паперовий варіант (рисунок 2.18).

The screenshot shows a web-based form for creating a payment order. The interface includes a sidebar with navigation options like 'Головне', 'Керівнику', 'Банк і каса', etc. The main form area is titled 'Платіжне доручення (створення)'. It contains several input fields and dropdown menus for specifying the payment details. Key fields include 'Номер:' (empty), 'від:' (28.10.2024 00:00:00), 'Одержувач:' (УкрПостачСбут), 'Організація:' (АТ 'Технологія'), 'Рахунок одержувача:' (Основний), 'Банківський рахунок:' (UA233808054070281020000000792), 'Договір:' (2024/1), 'Сума платежу:' (12 500.00 UAH), '% ПДВ:' (20%), and 'Сума ПДВ:' (2 083.33). There is also a section for 'Призначення платежу:' with a text area containing 'Оплата за договором 2024/1 Сума 12 500,00 UAH ПДВ (20%) 2 083,33 UAH' and a button 'Заповнити призначення платежу до бюджету'. At the bottom, there are fields for 'Оплачено:' (checkbox), 'Коментар:' (empty), and 'Відповідальний:' (Мальцева Олександра Борисівна).

Рисунок 2.17 – Візуалізація форми електронного документа «Платіжне доручення» (процес створення)

**Джерело: сформовано автором.*

Візуалізовані на рисунках 2.17 та 2.18 форми документів, конкретизують інформацію про наступне:

- дата створення постачальником документа;
- деталізація реквізитів покупця (назва підприємства, банківська установа, банківський рахунок);

- деталізація реквізитів постачальника (назва підприємства, банківська установа, банківський рахунок);
- ідентифікація суми до оплати.

Початкова сторінка

Документи постачальників

Платіжне доручення Д000-000007 від 28.10.2024 15:50:40

Платіжне доручення Д000-000007 від 28.10.2024 15:50:40

Головне

Керівнику

Банк і каса

Продажі

Купівлі

Склад

Виробництво

ОЗ і НМА

Зарплата і кадрові

Операції

Звіти

Довідники

Адміністрування

Платіжне доручення Д000-000007 від 28.10.2024 15:50:40

Друк

Копії:

Ще

?

ПЛАТІЖНЕ ДОРУЧЕННЯ № 7

від "28" жовтня 2024 р.

Одержано банком

" " " 20__ р.

Платник

АТ "Технологія"

Код

88888801

Банк платника

АПББ "РАЙФАЙЗЕНБАНК"

ДЕБЕТ рах. №

UA233808054070281020000000792

СУМА

12500,00

Отримувач

Корпорація "УкрПостачСбут"

Код

876431354734

Банк отримувача

АПББ "РАЙФАЙЗЕНБАНК"

КРЕДИТ рах. №

UA233808055623908764365782345

Сума словами

Дванадцять тисяч п'ятсот гривень 00 копійок

Призначення платежу

Оплата за договором 2024/1

Сума 12 500,00 UAH

ПДВ (20%) 2 083,33 UAH

Рисунок 2.18 - Візуалізація друкованої форми документа «Платіжне доручення»

**Джерело: сформовано автором.*

Списання коштів, для розрахунку з постачальниками з банківського рахунку АТ «Технологія» супроводжується створенням документа «Списання з банківського рахунку» (рисунку 2.19).

Початкова сторінка

Документи постачальників

Платіжне доручення Д000-000007 від 28.10.2024 15:50:40

Списання з банківського рахунку (створення)

Головне

Керівнику

Банк і каса

Продажі

Купівлі

Склад

Виробництво

ОЗ і НМА

Зарплата і кадрові

Операції

Звіти

Довідники

Адміністрування

Списання з банківського рахунку (створення)

Провести і закрити

Записати

Провести

Створити на підставі

Ще

?

Вид операції:

Оплата постачальнику

Рахунок:

311

Номер:

Від:

28.10.2024 00:00:00

Вх. номер:

7

Вх. дата:

28.10.2024

Одержувач:

УкрПостачСбут

Організація:

АТ "Технологія"

Рахунок одержувача:

Основний

Рахунок організації:

UA233808054070281020000000792

Сума:

12 500,00 UAH

Додати

N	Договір / Стаття РГК	Сума	Документ роз...	ПДВ	Сума ПДВ (проп.)	Рахунки розрахунків	Рахунки ПДВ	Податкове призначення пр...	T
1	2024/1	12 500,00		20%	2 083,33	631	<Авто>	<Авто>	
						3711	<Авто>		
		12 500,00		2 083,33					

Призначення платежу: Оплата за договором 2024/1 Сума 12 500,00 UAH ПДВ (20%) 2 083,33 UAH

Рисунок 2.19 – Візуалізація форми електронного документа «Списання з банківського рахунку»

**Джерело: сформовано автором.*

Проведення документа, візуалізованого на рисунку 2.19, забезпечує формування кореспонденцій рахунків (рисунок 2.20).

Період	Дебет	Под. облік Дт	Кредит	Под. облік Кт	Сума
28.10.2024	631		311		12 500,00
	1 УкрПостачСбут		UA233808054070281020000000792		Оплата
	2024/1		<...>		
	Надходження товарів і послуг ДООО-000017...				

Рисунок 2.20 - Візуалізація форми електронного документа «Списання з банківського рахунку» (проведення документа, формування кореспонденцій рахунків)

**Джерело: сформовано автором.*

Інформація, яка фіксується у поданих вище документах, узагальнюється у стандартній звітності, форми, які найбільш є зручними для практичного використання.

Оборотно-сальдова відомість по рахунку 63 (рисунок 2.21) є важливим інструментом для ефективного управління розрахунками з постачальниками та підрядниками. Вона допомагає контролювати заборгованості, аналізувати динаміку розрахунків і підтримувати фінансову дисципліну підприємства. Регулярне формування цієї відомості дозволяє забезпечити своєчасну оплату зобов'язань і уникнути фінансових ризиків. Дана форма стандартного звіту забезпечує здійснення контролю за розрахунками з постачальниками, проаналізувати суму заборгованості постачальникам, дозволяє здійснити звірку взаєморозрахунків з постачальниками, узагальнення даних для заповнення форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», конкретизує інформацію про систему взаєморозрахунків з кожним контрагентом-постачальником, дозволяє оперативно виявляти прострочені

або сумнівні зобов’язання, сприяє прийняттю рішень щодо оптимізації розрахунків із постачальниками, полегшує звірки та врегулювання спірних питань.

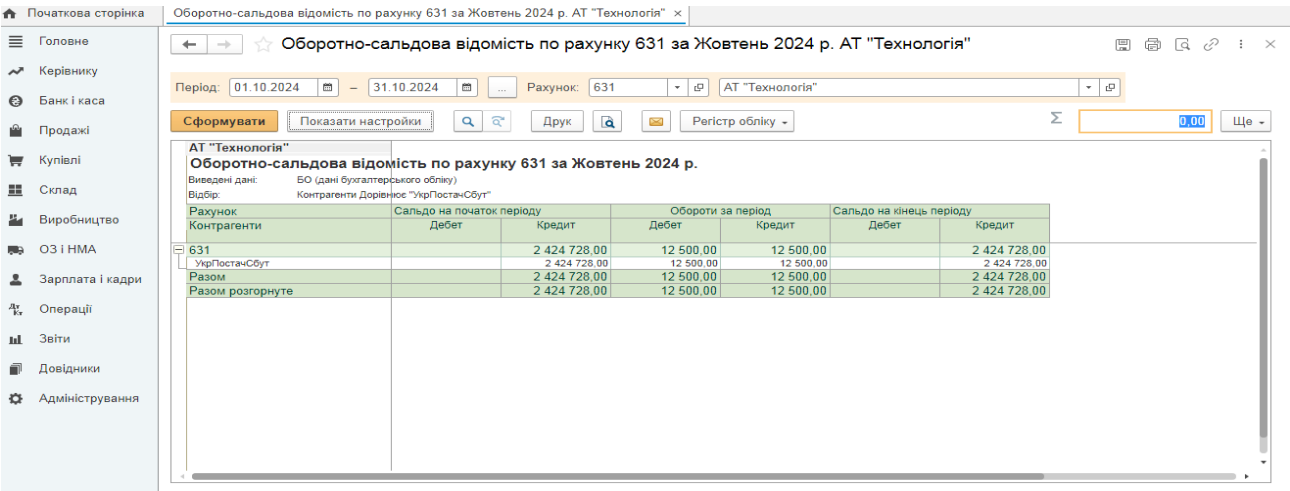


Рисунок 2.21 – Візуалізація форми стандартного звіту «Оборотно-сальдова відомість по рахунку 631»

**Джерело: сформовано автором.*

Картка рахунку 631 (рисунок 2.22) забезпечує прозорість, точність і своєчасність відображення операцій, сприяє ефективному управлінню фінансами підприємства та підтримує взаємини з контрагентами. Регулярне формування даного документу дозволяє уникати помилок у розрахунках і забезпечує основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

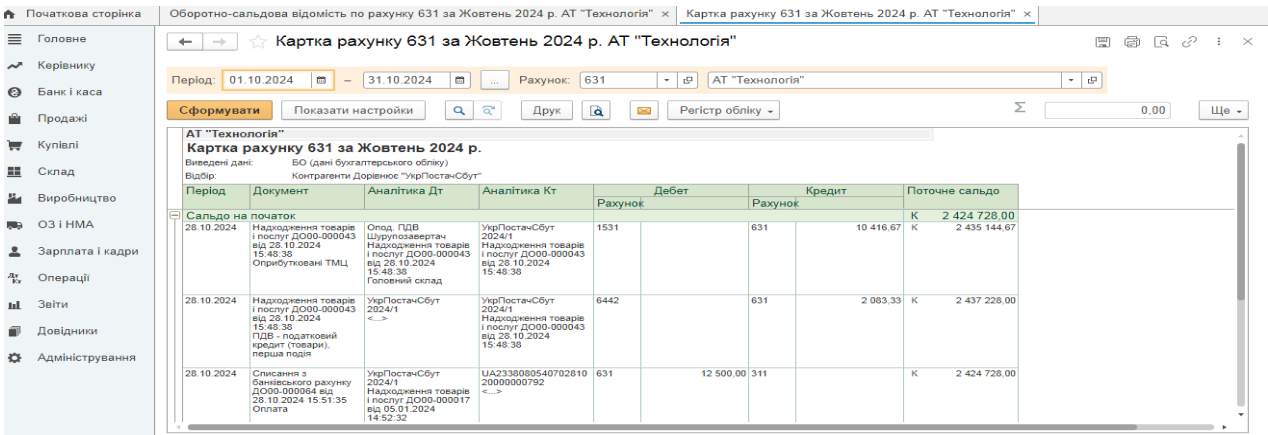


Рисунок 2.22 – Візуалізація форми стандартного звіту «Картка рахунку 631»

**Джерело: сформовано автором.*

Ключовими перевагами даної форми стандартної звітності є те, що вона дає змогу детально контролювати всі операції з постачальником, забезпечує виявлення прострочених зобов'язань, переplat або нестач у розрахунках, дозволяє оперативно погодити залишки із контрагентами. Інформація з картки використовується для складання фінансових звітів і аналізу кредиторської заборгованості.

Стандартний звіт «Аналіз рахунку 63» є важливим інструментом для деталізованого контролю та оцінки стану розрахунків із постачальниками. Він забезпечує здійснення контролю за своєчасністю виконання зобов'язань, виявлення прострочених заборгованостей і уникнення штрафних санкцій, допомагає визначити найбільш значущих контрагентів і виявити проблемні аспекти у розрахунках, знижує ризики зловживань та помилок у системі бухгалтерського обліку.

Аналіз рахунку 631 за Жовтень 2024 р. АТ "Технологія"

Період: 01.10.2024 - 31.10.2024 | Рахунок: 631 | АТ "Технологія"

Сформувати | Показати настройки | Друк | Регістр обліку

АТ "Технологія"

Аналіз рахунку 631 за Жовтень 2024 р.

Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)
Вибір: Контрагенти Дорівнює "УкрПостачСблг"

Кор. Рахунок	Дебет	Кредит
Початкове сальдо		2 424 728.00
1		10 416.67
15		10 416.67
3	12 500.00	
31	12 500.00	
6		2 083.33
64		2 083.33
Оборот	12 500.00	12 500.00
Кінцеве сальдо		2 424 728.00

Рисунок 2.23 – Візуалізація форми стандартного звіту «Аналіз рахунку 631»

**Джерело: сформовано автором.*

Візуалізовані форми стандартної звітності є важливими як для забезпечення належного облікового супроводу, так і для прийняття управлінських рішень та моделювання фінансової стратегії, яка передбачає правильне визначення напрямів проведення розрахунків із постачальниками.

Бухгалтерія АТ «Технологія» обов'язково всю інформацію про систему розрахунків із постачальниками узагальнює на рахунку 63, що наочно деталізовано на рисунку 2.24.

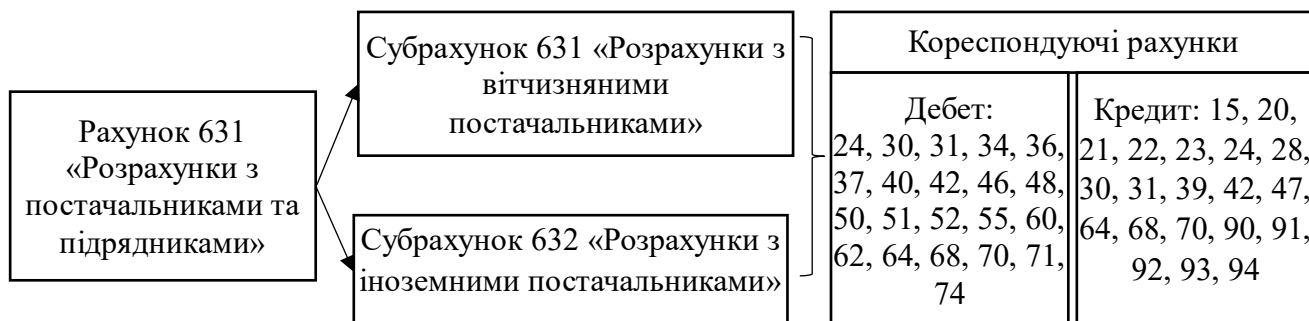


Рисунок 2.24 – Характеристика рахунку 63

**Джерело: складено автором за матеріалами [4].*

На рисунку 2.25 узагальнено процес облікового супроводу розрахунків з постачальниками у АТ «Технологія».

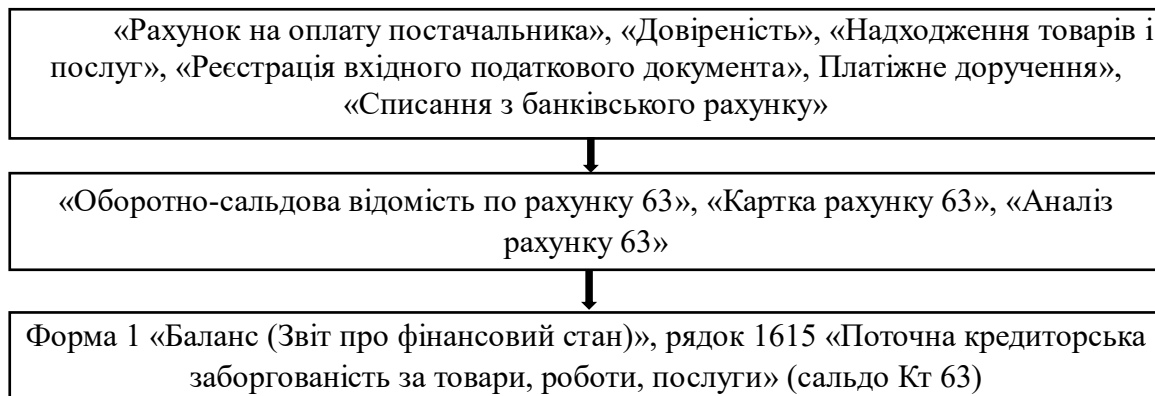


Рисунок 2.25 - Процес облікового супроводу розрахунків з постачальниками у АТ «Технологія»

***Джерело: складено автором.*

Резюмуючи зазначимо, облік розрахунків з постачальниками у АТ «Технологія» організовано відповідно до вимог законодавства, проте вдосконалення потребує облікова політика, що буде детально розкрито у пункті 2.3.

2.3 Удосконалення підходів до розробки облікової політики розрахунків з постачальниками

У процесі обґрунтування ключових пропозицій щодо удосконалення облікової політики розрахунків з постачальниками, акцент буде зроблено на деталізації пропозицій, які у загальному будуть пов'язані з вдосконаленням внутрішнього нормативного документу з урахуванням вимог МСФЗ, а також конкретизації щодо розрахунків з постачальниками.

Облікова політика є важливим внутрішнім нормативним документом. На сьогодні вимоги щодо її розроблення зафіксовані у нормативній документації. Враховуючи, що досліджуване підприємство для обліку і складання фінансової звітності використовує підхід, який задекларовано в МСФЗ, відповідно, розробка зазначеного інструменту має теж базуватися на урахуванні вимог МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки».

Акімова Н., Наумова Т., Азадєн А., Козуб В., Козуб С. виокремлюють дві моделі моделювання облікової політики та третю модифіковану (рисунок 2.26).

Характеристика моделей розробки облікової політики
<i>Модель 1:</i> облікова політика формується для того, щоб тільки забезпечити подання фінансової звітності. Тобто, інформаційної нормативною складовою документи у норми МСФЗ / НП(С)БО, які безпосередньо стосуються фінансової звітності. Питання щодо узагальнення ключових параметрів ведення бухгалтерського обліку взагалі не зазначається, а фіксуються в окремих внутрішніх нормативних документах
<i>Модель 2:</i> облікова політика визначає підходи щодо ведення бухгалтерського обліку господарських операцій, які безпосередньо відбуваються на підприємстві. Якщо відбуваються нові операції, вносяться зміни до документу з урахуванням вимог МСФЗ
<i>Модель 3 (модифікована):</i> положення облікової політики відображають підходи ведення обліку та узагальнення даних у фінансовій звітності незалежно від здійснюваних операцій на підприємстві, тобто охоплюються всі можливі варіанти бізнес-процесів підприємства

Рисунок 2.26 - Характеристика моделей розробки облікової політики

**Джерело: складено автором за матеріалами [1].*

Аналіз поданих моделей дозволяє зробити висновок, що по кожній моделі можна ідентифікувати як переваги, так і недоліки. Враховуючи особливості діяльності АТ «Технологія», на нашу думку, більш вдалим підходом до моделювання облікової політики є модель 3, адже на сьогодні на нормативному рівні задекларовані умови за яких можливо внесення змін до облікової політики, відповідно до яких коригування її положень «за бажанням» управлінського персоналу не передбачено. Тому, враховуючи це, подальше обґрунтування напрямів удосконалення буде безпосередньо базуватися на урахуванні підходу, задекларовано моделлю 3. Така облікова політика буде практичним інструментом для ведення обліку.

Розроблюючи облікову політику за підходом, задекларований у моделі 3, потрібно, щоб вона складалася з двох складових компонентів, які передбачені нормами МСФЗ, а саме:

- перша компонента: організаційно-технічна, яка узагальнюватиме відомості щодо первинної документації та форми її створення, переліку форм фінансової звітності включаючи примітки, графік документообігу, який розроблений з урахуванням норм МСФЗ, інші внутрішні нормативні регламенти;
- друга компонента: методична, яка визначає правила, підходи та методи ведення бухгалтерського обліку, які є основою для формування достовірної фінансової звітності та управління підприємством. Її якісне розроблення та впровадження дозволяє підприємству забезпечити прозорість облікових процесів, відповідність нормативним вимогам і ефективність управлінських рішень.

Враховуючи, що облікова політика підприємства є його самостійно розробленим внутрішнім нормативним документом, який забезпечує отримання даних, які є інформаційною основою для визначення та прийняття управлінських рішень.

Беручи за основу концепцію третьої моделі моделювання облікової політики, яка деталізована вище, на рисунку 2.27 буде подана концептуалізація процесу формування облікової політики з урахуванням вимог, які задекларовані МСФЗ, норми якого у процесі обліку бізнес-процесів АТ «Технологія» дотримується.

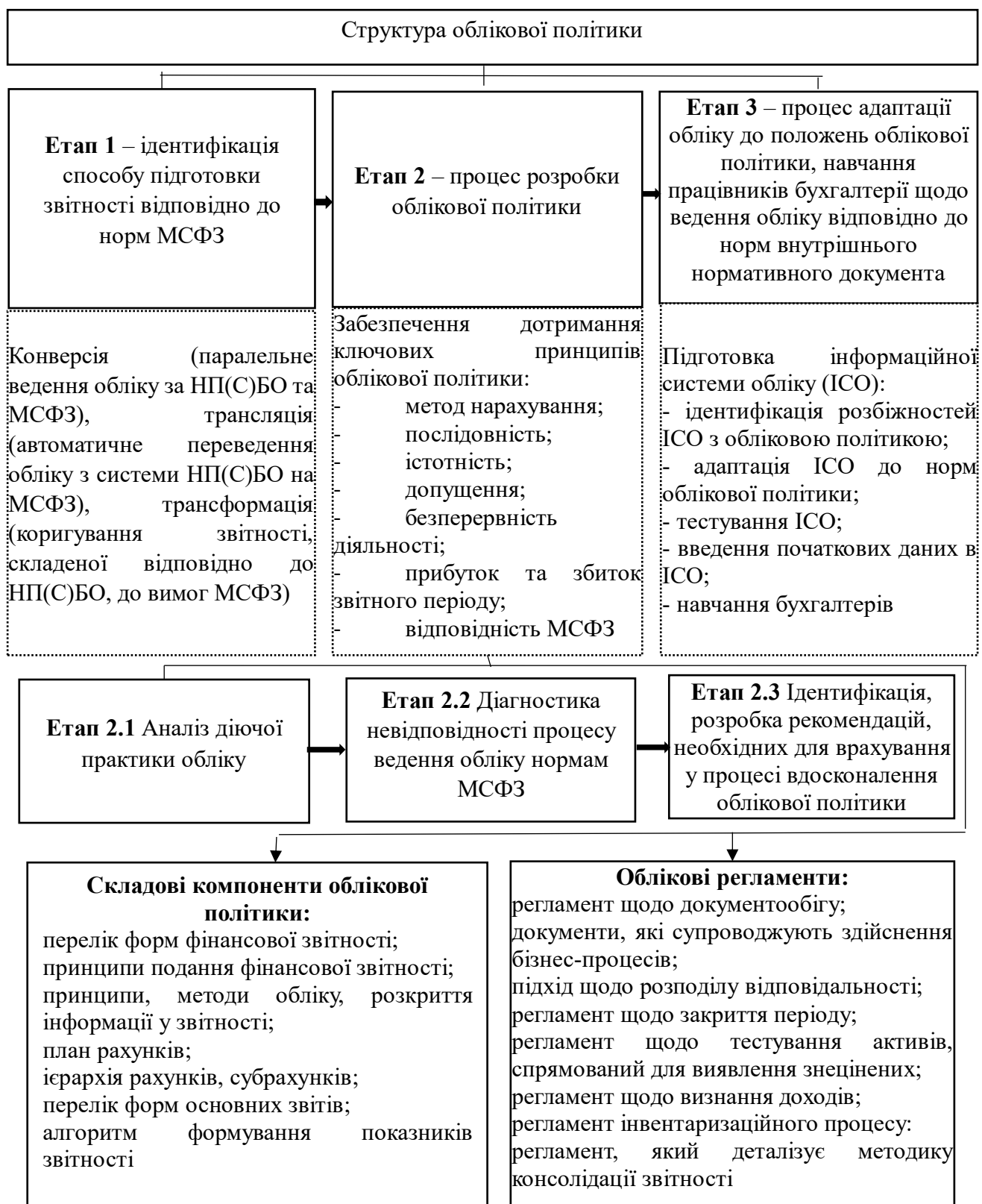


Рисунок 2.27 - Концептуалізація процесу формування облікової політики з урахуванням вимог, які задекларовані МСФЗ, норми яких у процесі обліку бізнес-процесів АТ «Технологія» дотримується

**Джерело: складено автором за матеріалами [1].*

Процес моделювання облікової політики, яка повинна відповідати вимогам МСФЗ, та її впровадження в практичну діяльність, складається з ряду послідовних етапів (рисунок 2.28).

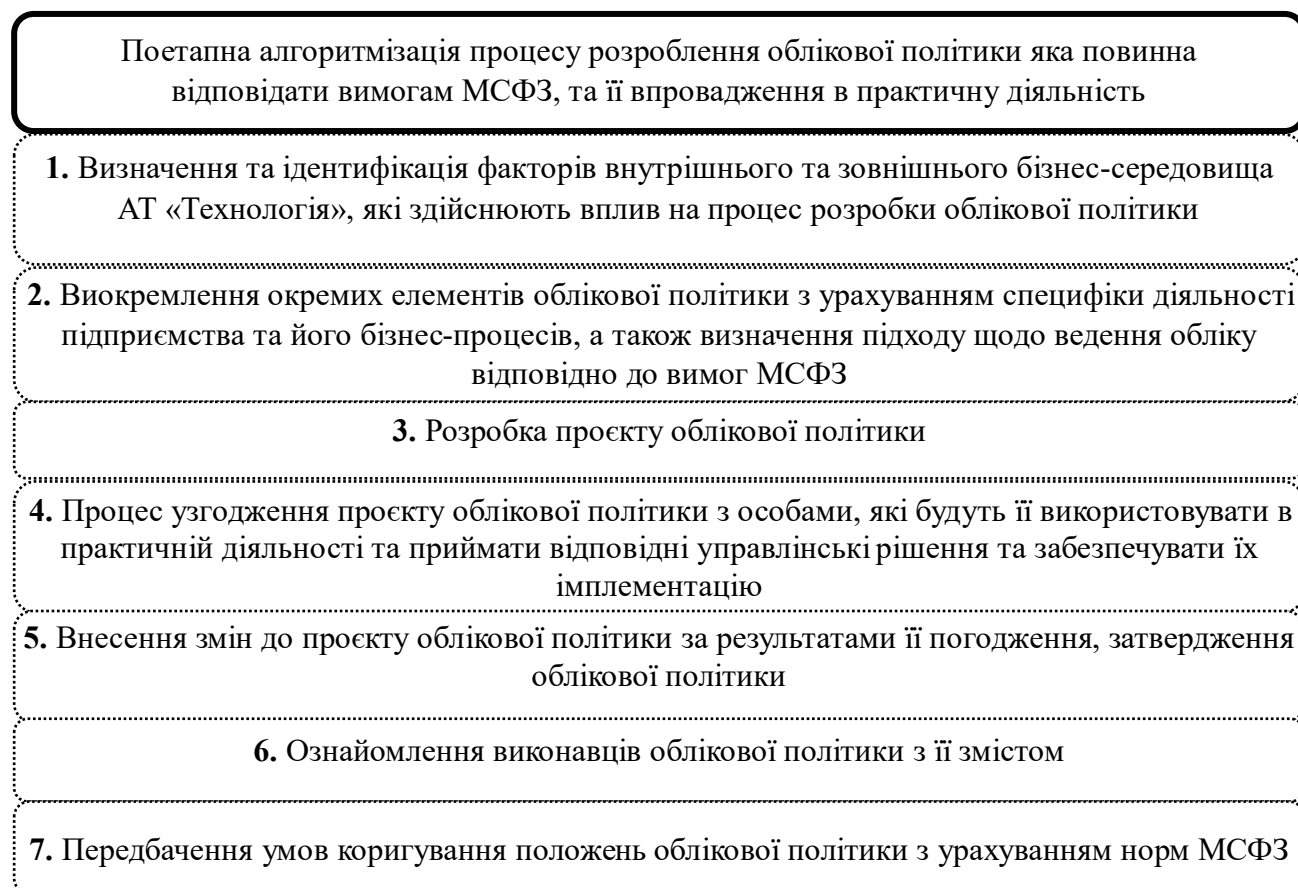


Рисунок 2.28 - Поетапна алгоритмізація процесу розроблення облікової політики яка повинна відповідати вимогам МСФЗ, та її впровадження в практичну діяльність

**Джерело: складено автором за матеріалами [18].*

Як було ідентифіковано на рисунку 2.28, що процес моделювання досліджуваного нормативного регламенту повинен обов'язково базуватися на урахуванні чинників внутрішнього та зовнішнього бізнес-середовища, відповідно конкретизуємо дані чинники.

Чинники внутрішнього середовища бізнес-суб'єктів:

- організаційно-правова форма бізнес-суб'єкта;
- організаційна структура бізнес-суб'єкта;

- кваліфікація працівників;
- спосіб та форма обробки облікової інформації;
- вид діяльності бізнес-суб'єкта;
- система оподаткування;
- система внутрішнього контролю.

Чинники зовнішнього середовища бізнес-суб'єктів:

- глобалізація;
- інфляція;
- економічне та політичне середовище;
- механізм державного регулювання обліково-контрольного процесу [].

Колектив професіоналів-практиків Шекера В. та Підцерковний Б. з метою застереження щодо того, щоб облікова політика не зашкодила бізнес-суб'єкту, виокремлюють такі головні типові помилки:

- бізнес-суб'єкти віддають перевагу використанню стандартизованої облікової політики, яка повною мірою не враховує всі фактори, які ідентифіковані раніше;
- положення облікової політики узагальнюють деталізовані управлінську політику, яка спрямована на конкретизацію внутрішніх процедур та документів;
- зміст облікової політики спрямований на узагальнення цитувань нормативних регламентів [].

Розробка ефективних та дієвих норм облікової політики дозволить:

- забезпечити стейкхолдерів АТ «Технологія» ціннісною інформацією;
- здійснити взаємоузгодження облікового процесу з основними тенденціями розвитку МСФЗ;
- інтегрувати облік в систему МСФЗ;
- використання облікової політики, яка побудована з урахуванням вимог МСФЗ, для здійснення податкових розрахунків [18].

Враховуючи означене вище, на рисунку 2.29 узагальнено елементи облікової політики АТ «Технологія» в частині розрахунків з постачальниками.

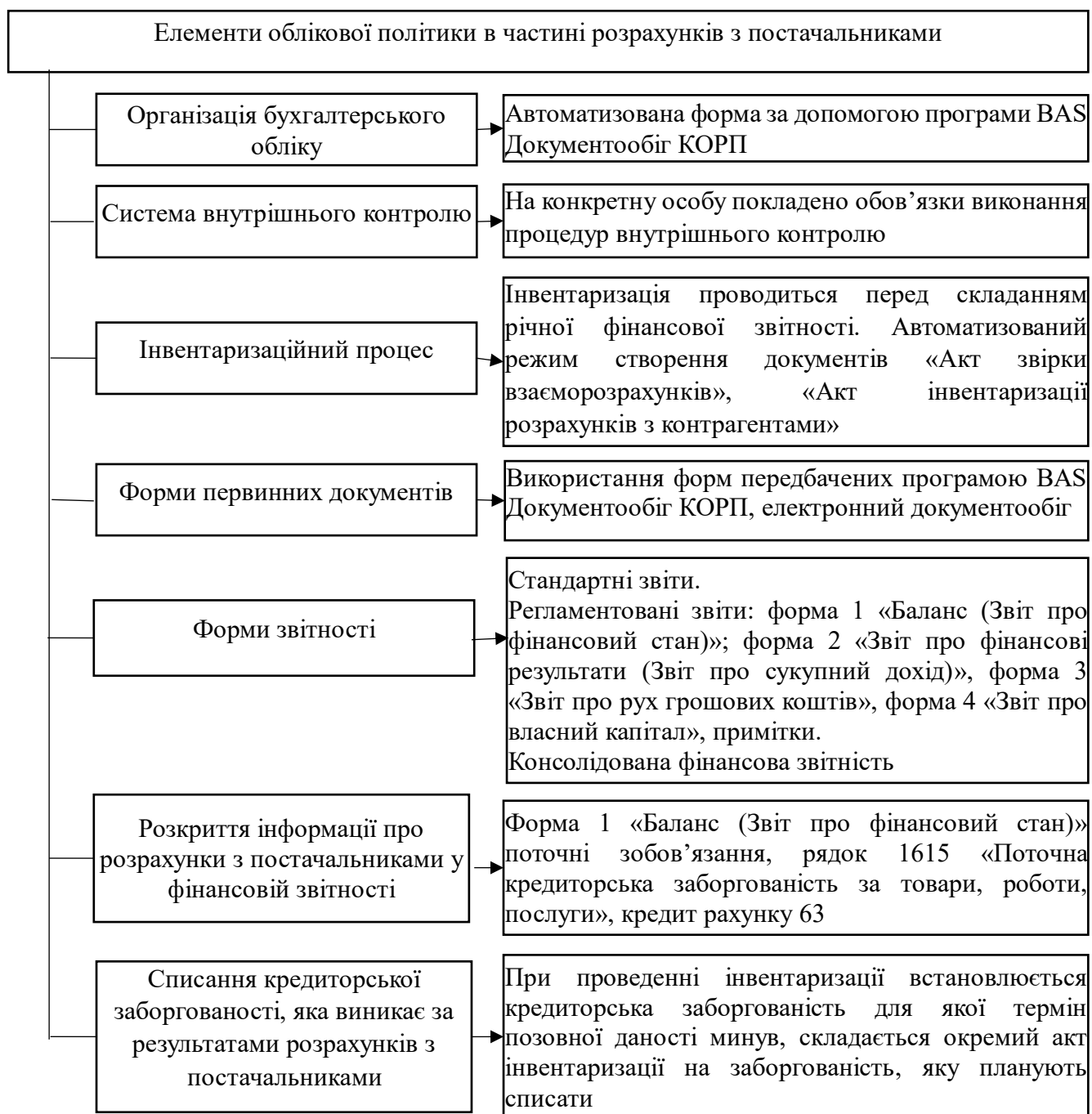


Рисунок 2.29 - Елементи облікової політики в частині розрахунків з постачальниками

**Джерело: складено автором.*

Таким чином, застосування обґрунтованого в даному підрозділі підходу щодо розробки облікової політики дозволить підвищити її ефективність, адаптувати обліковий процес до вимог МСФЗ та забезпечить стейкхолдерів ціннісним, достовірним інформаційним ресурсом.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Імперативність аудиту в АТ «Технологія»

У АТ «Технологія» щорічно проводиться аудиторська перевірка. Імперативність аудиту визначено наступними нормативними документами (рисунок 3.1).

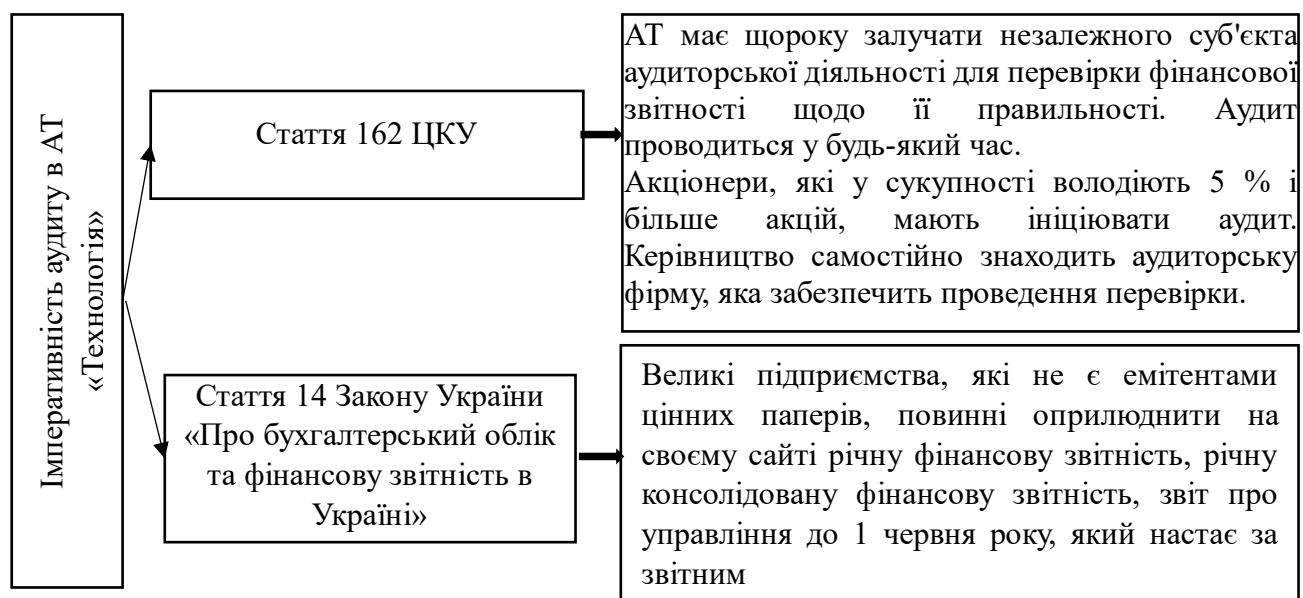


Рисунок 3.1 - Імперативність аудиту в АТ «Технологія»

**Джерело: складено автором з урахуванням матеріалів.*

Досліджуване товариство дотримується узагальнених на рисунку 3.1 нормативним вимог. На офіційному сайті розміщені Звіти аудитора (<https://technologia.com.ua/zvitnist/>).

Проаналізуємо Звіт аудитора, який складений за результатами аудиторського дослідження в АТ «Технологія». Варто зазначити, що перевірка здійснювалася на показниками консолідованої фінансової звітності групи підприємств, яка складено за звітністю материнської компанії та дочірних підприємств, коротка характеристика яких подана у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Коротка характеристика ПАТ «Технологія» за даними 2022 року

Назва	Країна реєстрації	Вид діяльності	Розмір участі
Материнська компанія: АТ «Технологія»	Україна	Виробництво продукції для пакування	-
Дочірні підприємства: MUZEL Sp.z.o.o.		Торгівля	80 %
ТЕО BIB ROMANIA S.R.L.	Румунія	Виробництво продукції для пакування	100 %
		Торгівля	
VEREINIGTE KAPSELFABRIKEN GMBH	Німеччина	Виробництво продукції для пакування	66,67 %
		Торгівля	
ТЕО UK PACKAGING LIMITED	Велика Британія	Торгівля	70%
ТОВ «УНП «ГЛОБАЛ ХАРБЕСТ»	Україна	Сільське господарство	50%
ТОВ "ТЕО БІБ"	Україна	Виробництво продукції для пакування	100%
ТЕО ITALY S.R.L.	Італія	Виробництво продукції для пакування	80 %
		Торгівля	

**Джерело: складено автором за матеріалами Звіту про управління.*

Аудиторську перевірку у групі підприємств, складовою якої є АТ «Технологія», здійснював суб'єкт аудиторської діяльності, детальна інформація про дану перевірку візуалізована на рисунку 3.2.



Рисунок 3.2 - Характеристика САД, який здійснює перевірку ПАТ «Технологія»

**Джерело: складено автором.*

Наступним етапом є аналіз Звіту незалежного аудитора, який складений за результатами перевірки ПАТ «Технологія».

Розділ «Думка» деталізує інформацію, що зазначена аудиторська фірма здійснила перевірку фінансової звітності за даними станом на 31.12.2022 р. Також конкретизується інформація, що зазначений вид звітності відповідає вимогам законодавства та МСФЗ.

Розділ «Основа для думки» конкретизує, що за результатами аудиту були отримані достатні та прийнятні аудиторські докази, які сформували базис для конкретизації типу думки аудитора, аудит був проведений з урахуванням вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та норм МСА.

Розділ «Суттєва невизначеність, що стосується безперервності діяльності» деталізує події, які пов'язані з військовою агресією, яка здійснює вплив на показники та результати діяльності ПАТ. Аудитори фіксують, що наслідки війни можуть сформувати основу, яка не характеризуватиме з позитивної позиції можливість досліджуваного підприємства продовжувати свою діяльність з дотриманням вимог МСА 570, тобто можливість безперервності діяльності не можна аргументувати з впевненістю.

Розділ «Ключові питання аудит» акумулює відомості про те, які питання з урахуванням професійного судження аудиторів, були найбільш значущими.

Розділ «Інші питання» деталізує, що аудит фінансової звітності, яка складена станом на 31.12.2021 р. був проведений іншим суб'єктом аудиторської діяльності, відповідно 02.08.2022 р. у підсумковій документації зафіксував немодифіковану думку.

Розділ «Інша інформація» конкретизує напрями відповідальності управлінського персоналу ПАТ щодо дотримання законодавства з питань формування «Звіту про управління» та «Регулярної річної інформації емітента цінних паперів». Аудитори також зафіксували, що за результатами аудиторської перевірки не було виявлено причин, які б потребували деталізації інформації про невідповідність показників фінансової звітності.

Розділ «Відповідальність управлінського персоналу та тих, кого наділено найвищими повноваженнями, за фінансову звітність» призначений для того, щоб за результатами проведення аудиторського дослідження дозволило зафіксувати, що управлінський персонал відповідає за достовірність показників фінансової звітності, організацію системи внутрішнього контролю. Особи, яких наділено найвищими повноваженнями, відповідають за своєчасність звітування ПАТ.

Розділ «Відповідальність аудитора за аудит фінансової звітності» призначений для того, щоб аудитор надав відповідь щодо наявності / відсутності викривлень у фінансовій звітності. Також у Звіті аудитора зафіксовано інформацію про те, що:

- способи та результати ідентифікації ризиків суттєвого викривлення;
- результати отримання заходів внутрішнього контролю;
- результати оцінки в контексті застосування облікових оцінок;
- результати оціни як управлінський персонал визначає можливості функціонування та дотримання принципу діяльності на безперервній основі;
- загальна оцінка інформації фінансової звітності.

У загальному форматі аудитори також аргументують про особливості планування, час виконання аудиторських процедур, а також дотримання етичних правил.

Розділ «Звіт щодо вимог інших законодавчих і нормативних актів» САД, який забезпечує перевірку, фіксує відомості щодо відповідності інформації, яка узагальнена у звітності, що перевіряється, відповідності законодавчо-нормативним документам різних ієрархічних рівнів, які є чинними в Україні.

Розділ «Основна інформація про аудитора та обставини виконання аудиторського завдання» конкретизується інформація за наступними параметрами:

- конкретизація загальних вимог про САД (відповідно до структури, яка подана на рисунку 3.2);
- умови прийняття рішення про аудит фінансової звітності (з практичної позиції таке рішення було прийнято Загальними зборами акціонерів ПАТ від 22.11. 2022 року);

- деталізація тривалості перевірки (з практичної позиції договір був укладений 01.12.2022, а термін надання послуг: 01.12.2022 – 22.08.2023);
- конкретизація загальної тривалості завдання з аудиту, тобто це календарний рік).

Розділ «Підтвердження і запевнення у зв'язку з виконанням завдання з аудиту» конкретизуються факти, що Звіт незалежного аудитора чітко узгоджений із звітом Наглядової ради. САД всі послуги замовнику надають відповідно до вимог законодавства. Неаудиторські послуги САД не надавав ПАТ, відповідно до вимог законодавства. Конкретизується інформація про те, що САД за період, який підпадає для перевірки, не надавав послуги, які є об'єктом аудиторського дослідження.

Розділ «Основні відомості про компанію» за параметрами, які візуалізовані на таблиці 3.1.

Розділ «Дослідження Звіту про корпоративне управління» представлена конкретизація дослідження аудиторами Звіту про корпоративне управління за наступними напрямками:

- особливості системи управління ризиками емітента;
- деталізація системи внутрішнього контролю;
- конкретизація власників пакета акцій емітента;
- особливості координації посадових осіб емітента (призначення та звільнення);
- деталізація повноважень, якими наділені посадові особи емітента.

Перевіряючи дану форму нефінансової звітності аудитори повинні акцентувати увагу на особливостях системи корпоративного управління, конкретизація рішень загальних зборів акціонерів, функціонування Наглядової ради, оцінка результатів їх діяльності та прийняття управлінських рішень.

Звіт незалежного аудитора підписав Лисиченко Ю.В. (ключовий партнер з аудиту) та Воробієнко А.Є. (партнер / керівник з міжнародного аудиту).

3.2 Організація та методика аудиту розрахунків з постачальниками

Аудит розрахунків з постачальниками є важливою складовою фінансового аудиту, спрямованою на перевірку достовірності обліку зобов'язань підприємства перед постачальниками та підрядниками, дотримання договірних умов і законодавства. Цей процес дозволяє виявити можливі помилки, ризики або порушення у веденні бухгалтерського обліку.

На рисунку 3.3 деталізовано ключові напрями аудиту розрахунків з постачальниками.

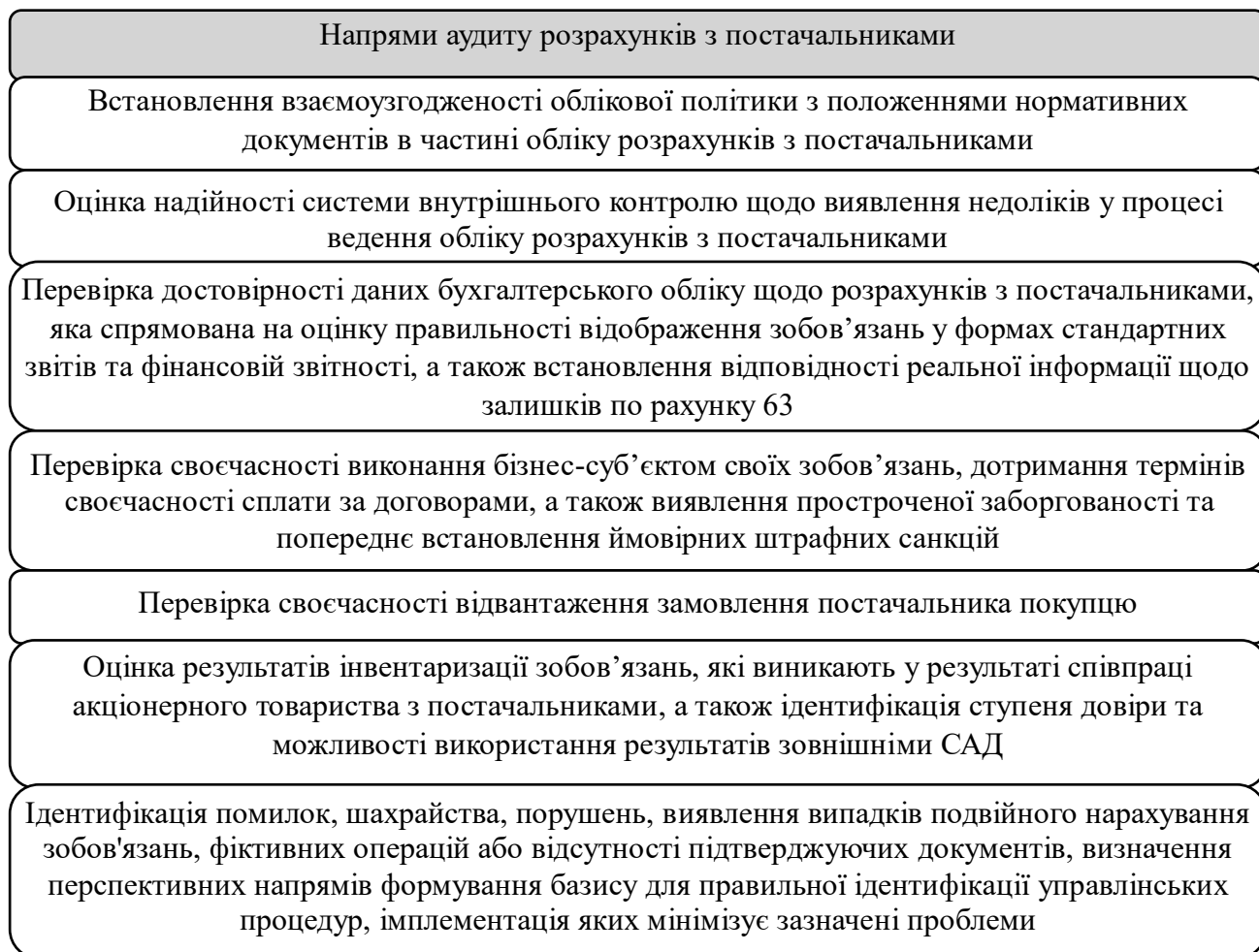


Рисунок 3.3 - Напрями аудиту розрахунків з постачальниками

**Джерело: складено автором.*

Процес аудиту розрахунків з постачальниками потрібно чітко спланувати. Аудиторська перевірка щодо розрахунків з постачальниками є складовою загальної перевірки звітності АТ «Технологія». Проте, якщо акцентувати увагу на безпосередньому процесі планування щодо напряму дослідження, потрібно зазначити наступне.

На підготовчому етапі процесу планування необхідно аудиторів оцінити у загальному організацію обліково-контрольного процесу за бізнес-процесом, який пов'язаний безпосередньо зі розрахунками з постачальниками. Також корисною буде оцінка специфіки діяльності акціонерного товариства, детальна характеристика переліку постачальників та їх система договірних відносин, конкретизація норм облікової політики, норми якої деталізують організацію облікового процесу.

Після процесу ознайомлення із зазначеними вище питаннями, аудитор має здійснити попередню оцінку ризику суттєвого викривлення, окреслити ключові напрями аудиторського дослідження, які будуть відображені як у загальній стратегії аудиту, так і плані та програмі.

Наступним етапом – є визначення договірних зобов'язань, що передбачає підписання договору та обговорення ключових етапів, які повинні забезпечити у загальному аудиторську перевірку.

Безпосереднє аудиторське дослідження – найважливіший етап, який передбачає виконання процедур аудиту, які дозволяють успішно виконати перевірку на напрямками, візуалізованими на рисунку 3.3.

Аудитори повинні перевірити відповідність умов договорів фактичним операціям, проаналізувати наявність та обґрунтованість штрафних санкцій, пені за прострочення, перевірити відповідність залишків за рахунком 63 даним первинної документації, проаналізувати відповідності оборотів за рахунком 63 бухгалтерським регістрам та фінансовій звітності, здійснити аналіз внутрішнього контролю, а також провести узгодження процедур взаєморозрахунків із постачальниками. Важливо також оцінити результативність інвентаризаційного процесу, який повинен бути в першу чергу спрямований на звірку даних по

залишкам кредиторської заборгованості, що теж має бути підтвердженим постачальниками.

Завершальним етапом є узагальнення результатів аудиту постачальників, що відбувається за інформацією, зафіксованою у робочій документації.

Інформаційний базис для вирішення зазначених завдань повинні сформувати первинні документи, стандартні звіти, регламентована звітність та матеріали інвентаризаційного процесу.

Враховуючи, що АТ «Технологія» облік автоматизований, потрібно розглянути особливості аудиту за даних умов.

У даному контексті, аудитор має здійснити аналіз правильності налаштування облікової політики та її корелювання з методикою ведення бухгалтерського обліку за допомогою програми BAS Документообіг КОРП. Тобто, аудитор має перевірити правильність налаштування та фіксування у всій електронній документації рахунку 63, а також встановлення правил автоматичного закриття рахунків. Дана перевірка дозволить аудиторіві отримати докази того, що операції коректно обліковуються згідно з обліковою політикою підприємства та виявити потенційні ризики автоматичного спотворення даних.

Обов'язково аудитор має журнал облікових операцій щодо правильної хронології записів і відповідність операцій первинним документам.

Аудитор повинен встановити відповідність даних у автоматизованій системі з паперовими чи електронними копіями первинних документів, а також за наявності виявити можливі розбіжності або відсутність документів. Важливу роль відіграє перевірка оборотно-сальдової відомості за рахунком 63 в частині підтвердження відповідності залишків і оборотів заборгованості даним фінансової звітності, коректності розподілу заборгованості між контрагентами. Аудитор зобов'язаний перевірити акт звірки розрахунків із постачальниками, сформований в BAS Документообіг КОРП, виявити невраховані зобов'язання або переоплати (за наявності) та узгодити залишки із контрагентами.

Перевіряючи звітність, сформовану за допомогою BAS Документообіг КОРП, акцент робиться на стандартні та регламентовані звіти, щоб переконатися, що дані, зафіксовані у них відповідають реальності.

Оскільки досліджуваний бізнес-суб'єкт використовує субрахунок 632, доцільно здійснити перевірку валютних операцій в частині коректності відображення операцій у валюті (наприклад, перерахунків за курсами валют), правильності відображення курсових різниць у BAS. Тобто, аудитор повинен переконатися в правильності обліку валютних розрахунків із постачальниками.

Таким чином, можна виокремити наступні інструменти перевірки в BAS Документообіг КОРП:

- журнал операцій (для перегляду хронології транзакцій);
- оборотно-сальдова відомість (для аналізу залишків і оборотів за рахунком 63);
- аналіз рахунку 63 (для деталізації розрахунків із контрагентами);
- акти звірки з контрагентами (для інвентаризації розрахунків);
- звіти про заборгованість (для аналізу строків погашення зобов'язань).

З практичної позиції автоматизація бухгалтерського обліку позитивно впливає на аудиторську перевірку, оскільки забезпечує швидкість перевірки (дані легко вивантажуються й аналізуються за допомогою звітів у BAS Документообіг КОРП), деталізується у потрібному форматі інформації (аудитори мають доступ до всіх проводок і журналів операцій), прозорість процесів (BAS Документообіг КОРП фіксує кожну зміну в обліку, що спрощує пошук помилок), аналітичні можливості (наявність аналітичних звітів дозволяє швидко оцінити стан розрахунків).

Перевірка розрахунків із постачальниками за допомогою BAS Документообіг КОРП дозволяє аудиторам виконувати процедури швидко, точно й ефективно. Завдяки автоматизації в BAS, аудитори можуть глибше аналізувати дані, знаходити помилки та недоліки в обліку. Разом із тим, важливо приділити увагу налаштуванням системи, щоб уникнути помилок, викликаних автоматизацією.

Враховуючи, що на сьогодні досліджуване підприємство використовує сучасні цифрові технології для ведення обліку, вважаємо за доцільне також розглянути особливості діджитал-аудиту, який передбачатиме використання цифрових технологій, автоматизованих систем і спеціалізованого програмного забезпечення для перевірки достовірності, точності та своєчасності обліку взаєморозрахунків із постачальниками. Цей підхід дозволяє зробити аудит швидшим, точнішим і менш залежним від людського фактору.

На рисунку 3.4 узагальнені особливості використання діджитал-інструментів у процесі проведення аудиту розрахунків з постачальниками.

Характеристика діджитал-інструментів у процесі проведення аудиту розрахунків з постачальниками
Автоматизація процесів перевірки, яка передбачає використання програмних продуктів для аналізу облікових даних, виявлення ризиків і помилок, тобто це автоматична звірка даних із рахунку з первинною документацією, проведення аналізу відповідності оплат умовам договорів через ERP-системи.
Використання у процесі проведення аудиту Big Data для аналізу великих масивів фінансових операцій, що забезпечує виявлення подвійні оплати, завищення сум, здійснення оцінки загальних тенденцій у взаєморозрахунках
Цифрове підтвердження розрахунків з постачальниками, що передбачає надсилання запитів постачальників через електронну пошту або спеціалізовані платформи, використання електронних підписів для підтвердження коректності даних
Інтеграція з ERP-системами, що забезпечує аналіз даних у SAP, BAS Документообіг КОРП
Використання аналітики для представлення даних, отриманих під час аудиту, у зрозумілому вигляді та їх візуалізації
Машинне навчання та штучний інтелект, що дозволить використовувати алгоритми для прогнозування ризиків і виявлення помилок різного характеру (прогнозування можливого прострочення заборгованості, виявлення нетипових транзакцій, які можуть свідчити про помилки або шахрайство)

Рисунок 3.4 - Характеристика діджитал-інструментів у процесі проведення аудиту розрахунків з постачальниками

**Джерело: складено автором.*

Діджитал-аудит розрахунків із постачальниками відкриває нові можливості для підвищення ефективності, точності та швидкості перевірок. Використання

цифрових інструментів дозволяє аудиторам виявляти ризики та аномалії з мінімальними витратами часу, а також забезпечує прозорість і доступність результатів перевірки. Такий підхід є особливо актуальним в умовах зростання обсягів даних і необхідності швидкого реагування на зміни.

На сьогодні існує значна кількість спеціалізованого програмного забезпечення, яке забезпечує діджиталізацію аудиторських процедур (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 - Характеристика спеціалізованого програмного забезпечення, яке забезпечує діджиталізацію аудиторських процедур

Назва	Характеристика
« <u>QuickBooks</u> »	Спеціалізований обліковий програмний продукт, який за допомогою різноманітних інструментів забезпечує керування бізнесом, забезпечує підготовку різних варіацій звітів.
« <u>CaseWare IDEA</u> »	Спеціалізоване програмне забезпечення для автоматизації аудиторських процедур та аналізу даних. Функціональні можливості дозволяють забезпечити обробку великого обсягу даних, ідентифікувати ймовірні випадки шахрайства, помилки. Дана програма дозволяє провести аудит таким чином, щоб були забезпечені всі принципи щодо контролю якості.
« <u>TeamMate</u> »	Спеціалізована аудиторська програма, яка забезпечує раціональне управління аудиторської перевіркою, тобто функціонал дозволяє в автоматизованому режимі здійснити планування, забезпечити підготовку Звіту аудитора, проаналізувати великі обсяги даних.
« <u>IBM Watson</u> »	Спеціалізована платформа штучного інтелекту, використання якої дозволяє забезпечити обробку великого обсягу даних, проаналізувати інформацію, подану неструктурованим чином, дозволяє комунікувати аудиторам.
« <u>Google Drive</u> »	Хмарний сервіс, який аудитори можуть використовувати для зберігання даних, отриманої у процесі проведення аудиту. Аудитор у хмарі може синхронізувати файли, у режимі реального часу здійснити редагування документів.
« <u>Dropbox</u> »	Спеціалізована платформа, яка надає послуги хмарного зберігання даних. Аудитори можуть на серверах в хмарі зберігати різні дані, синхронізувати файли, обмінюватися файлами з членами команди з аудиту.

**Джерело: складено автором.*

Використовуючи у процесі аудиту цифрову обробку інформації, можна значну кількість аудиторських процедур автоматизувати, що дозволить провести ефективний та точний аналіз. Штучний інтелект дозволяє проаналізувати, виявити більш складні проблеми, ризики, випадки шахрайства, які аудитор може не помітити у процесі аудиту. Застосування цифрових технологій у процесі аудиту

поліпщує процес комунікації між аудитором та замовником послуги незалежного контролю.

Проте, незалежно від того, використовуються цифрові технології у процесі аудиту, аудитор всерівно повинні використовувати спеціальні методи дослідження, характеристика яких буде подана далі.

Методи аудиту розрахунків з постачальниками представляють собою інструменти, які дозволяють аудиторам оцінити достовірність, повноту та своєчасність обліку взаєморозрахунків між підприємством та його постачальниками. Їх застосування спрямоване на виявлення помилок, порушень і недоліків у системі обліку та контролю.

Аналітичний метод забезпечує виконання аналітичних процедур для оцінки стану розрахунків з постачальниками, наприклад: провести аналіз динаміки кредиторської заборгованості, порівняти оборотів і залишків за рахунком 63 за відповідні звітні періоди, розрахувати коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості та визначити термін погашення даного виду заборгованості.

Документальний метод дозволяє перевірити первинні документи, які підтверджують операції з постачальниками, договори з постачальниками, проаналізувати інформацію стандартних звітів, тобто даний метод забезпечує процес встановлення відповідності даних у різних джерелах інформації.

Метод зовнішнього підтвердження спрямований на надсилання запитів постачальникам для підтвердження даних щодо залишків заборгованості від постачальників.

Інвентаризація дозволяє провести реалістичну оцінку стану кредиторської заборгованості шляхом звірки даних обліку з фактичними залишками. Важливо зазначити, що аудитор можуть не проводити інвентаризації розрахункових операцій, оскільки, зазвичай, її проводить інвентаризаційна комісія. Аудитори використовують матеріали, сформовані за результатами проведення інвентаризаційного процесу. Проте, можуть бути випадки, що інвентаризація є одним з різновидів послуг аудитора. Відповідно, у такому випадку аудитор виконують всі необхідні процедури, фіксують результати та враховують їх у процесі

підготовки Звіту аудитора. Результатом застосування даного методу є узгодження результатів інвентаризації з контрагентами, детальний аналіз актів звірки взаєморозрахунків, виявлення неврахованих зобов'язань, переплат або помилок у даних.

Метод арифметичної перевірки передбачає, що у процесі аудиту особлива увага аудиторів має бути спрямована на забезпечення перевірки точності арифметичних розрахунків у документах і облікових регістрах. Тобто, аудитор повинен виявити арифметичних помилок у розрахунках (за наявності) шляхом перевірки первинної документації, стандартної та регламентованої звітності. Доцільно зафіксувати, що при автоматизації обліку даний метод аудиторами використовується у більш спрощеній варіації, проте актуальність його не зменшується.

Логічний метод спрямований на забезпечення логічної узгодженості між різними даними, що відбувається шляхом аналіз відповідності даних у договорах, рахунках-фактурах і платіжних документах, перевірка логічної послідовності облікових записів.

Порівняльний метод у процесі аудиту розрахунків з постачальниками передбачає зіставлення облікових даних із різних джерел. Наприклад, порівняння даних з первинних документах з даними, які зафіксовані у стандартних звітах.

Графічний метод дозволяє результати виконання аудиторських процедур у контексті аудиту розрахунків з постачальниками, наочно представити, що є зручним для оцінки та прийняття відповідного поточного рішення.

Метод вибіркової перевірки – це детальний аналіз окремих операцій, відібраних на основі певних критеріїв. Процедури, які забезпечують використання даного методу зводяться до наступного: вибірка операцій із високими сумами або з підвищеним ризиком, перевірка відповідності цих операцій даним первинних документів. Виконання аудиторських процедур у зазначеному форматі забезпечує отримання доказів щодо достовірності вибраних операцій, оцінити загальну ситуацію, виявити відхилень між джерелами інформації.

Враховуючи, що у процесі аудиту перевірки підлягає значна кількість документації, даний метод є дуже актуальним. Підтвердженням даного аргументу є затвердження МСА 530 «Аудиторська вибірка», який акцент робить на наступних ключових питаннях:

- процес організації вибірки та відбір кількості елементів;
- обґрунтування актуальних процедур аудиту, які потрібно виконати для правильного застосування аудиторської вибірки;
- ідентифікація викривлень та попередня оцінка їх розміру;
- процес оцінювання результативності застосування аудиторської вибірки.

Визначаючи розмір аудиторської вибірки обов'язково аудитор має врахувати наступні фактори:

- ризик вибірки;
- ступінь помилки, яку доцільно вважати допустимою;
- який рівень помилки аудитор очікує отримати;
- загальна величина сукупності;
- наявна кількість елементів у сукупності.

Існують два підходи до проведення аудиторської вибірки:

- статистичний підхід, який доцільно використовувати для значного масиву інформації;
- нестатистичний підхід передбачає, що аудитор повинен до моменту розрахунку аудиторської вибірки визначити невід'ємний ризик та ризик контролю.

На рисунку 3.5 конкретизовані переваги та недоліки статистичної вибірки.

Таким чином, зазначені методи аудиту розрахунків з постачальниками дозволяють:

- перевірити правильності ведення обліку за рахунком 63;
- виявлення неврахованих або подвоєних зобов'язань;
- проаналізувати дотримання договірних умов із постачальниками;
- оцінити своєчасність розрахунків і виявлення прострочених зобов'язань;
- розробити рекомендації для покращення облікової політики та внутрішнього контролю.



Рисунок 3.5 – Переваги та недоліки статистичної вибірки

**Джерело: складено автором за матеріалами [25].*

Всі процедури аудиту, які були ідентифікованими аудитором та визначеними в якості актуальних у процесі аудиту розрахунків з постачальниками, повинні бути виконані за допомогою зазначених раніше методів. Результати виконання аудиторських процедур повинні бути зафіксовані в документації аудитора. Варто зазначити, що аудиторський файл повинен у розрізі конкретного підприємства акумулювати необхідну сукупність робочої документації, яка складена аудитором, оскільки у майбутньому для проходження контролю якості вона буде корисна аудиторській фірмі. Робоча документація є власністю аудитора, її кількість та структуру теж самостійно визначає САД, проте вона повинна обов'язково мати реквізити, які чітко ідентифікують назву підприємства, на якому проводився аудит з деталізацією напрямку перевірки, ідентифікацію аудитора, який склав документ, конкретизацію дати складання документа та його зміст.

Інформація, зафіксована в робочій документації є основою для формування Звіту незалежного аудитора, який по завершенню аудиту передається замовнику, а потім разом з пакетом фінансової звітності розміщується на сайті.

3.3 Аудиторська оцінка системи внутрішнього контролю

Внутрішній контроль - це система політик, процедур та механізмів, впроваджених підприємством для забезпечення досягнення його цілей, дотримання законодавства, збереження активів та достовірності фінансової звітності. У процесі аудиторської перевірки внутрішній контроль відіграє ключову роль, оскільки від його якості залежить обсяг, глибина та специфіка аудиторських процедур.

Внутрішній контроль є основою для забезпечення достовірності фінансової звітності, попередження помилок і шахрайства. Для аудиторів ефективна система внутрішнього контролю дозволяє зменшити обсяг детального тестування, зосередитися на аналітичних процедурах і підвищити якість аудиторських висновків. Водночас недоліки в системі контролю стають важливим сигналом для поглибленої перевірки та формування рекомендацій керівництву підприємства. Перелік функцій внутрішнього контролю в частині розрахунків з постачальниками подано на рисунку 3.6.



Рисунок 3.6 - Перелік функцій внутрішнього контролю в частині розрахунків з постачальниками

**Джерело: складено автором за матеріалами [16].*

Діагностика діяльності та результативності внутрішнього контролю у АТ «Технологія» дозволяє зафіксувати те, що для зовнішніх аудиторів є ціннісними результати їх діяльності, оскільки чітко на рівні підприємства визначені параметри діяльності внутрішніх аудиторів.

З метою підтвердження зазначених аргументів на рисунку 3.7 ідентифіковано перелік завдань, які виконують суб'єкти внутрішнього контролю АТ «Технологія» щодо розрахунків з постачальниками

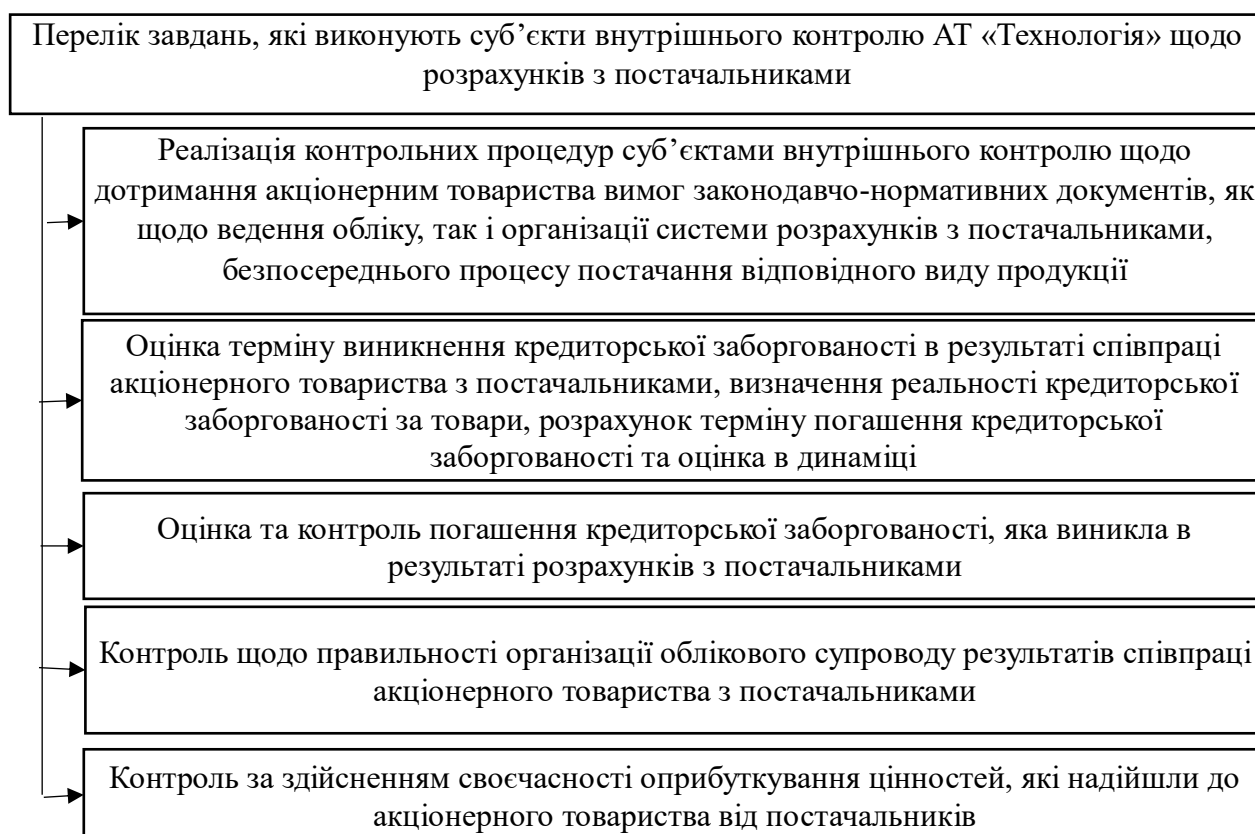


Рисунок 3.7 - Перелік завдань, які виконують суб'єкти внутрішнього контролю АТ «Технологія» щодо розрахунків з постачальниками

**Джерело: складено автором за даними досліджуваного підприємства*

Узагальнений перелік завдань потребує деталізації етапів та конкретизації аудиторських процедур, яким властива практична імплементація, враховуючи аргументовану важливість результатів внутрішнього контролю у практичній реалізації завдань незалежного аудиту (рисунок 3.8).



Рисунок 3.8 - Ідентифікація етапів внутрішнього контролю розрахунків акціонерного товариства з постачальниками та конкретизація контрольних процедур

**Джерело: складено автором.*

Зафіксовані аргументи вкотре підтверджують якість внутрішнього контролю, проте, враховуючи, що дослідження спрямовані на оцінку аудиторами системи внутрішнього контролю САД. Відповідно, актуалізується питання щодо розгляду ключових аспектів оцінки аудиторами з урахуванням вимог МСА 265.

На рисунку 3.9 деталізовані ключові аспекти, які формують базис для обґрунтування зовнішніми аудиторами висновку про те, що система внутрішнього контролю (далі - СВК) має певні недоліки.

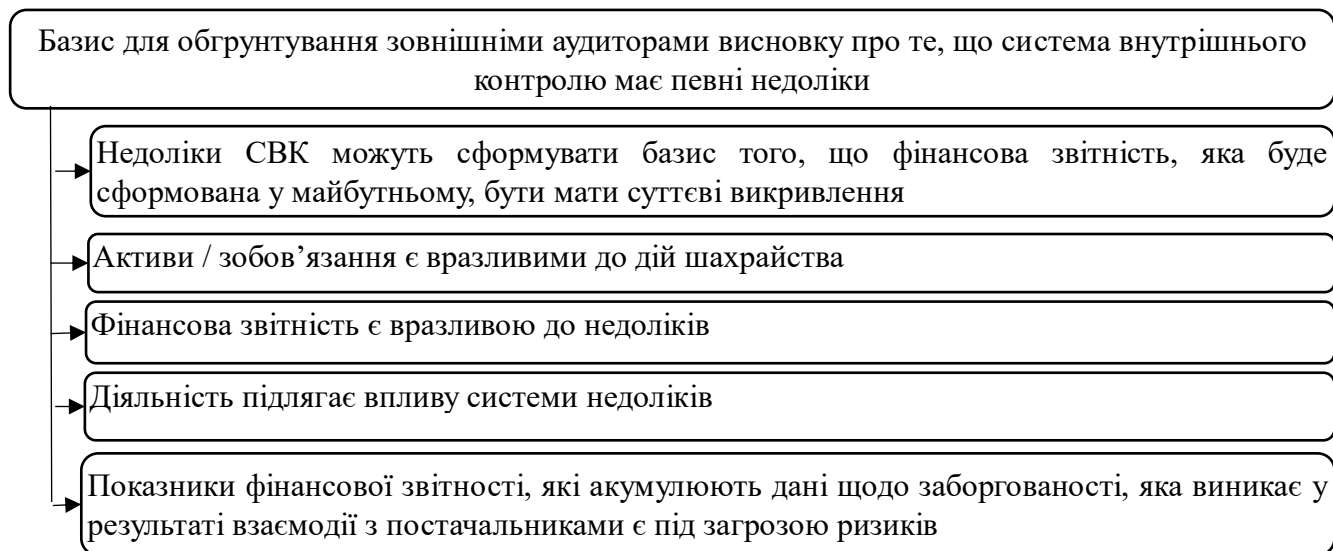


Рисунок 3.9 - Базис для обґрунтування зовнішніми аудиторами висновку про те, що система внутрішнього контролю має певні недоліки

* Джерело: складено автором.

Існує значна кількість операцій, процесів, властивих господарській діяльності, які можуть сформувати «виклик» для того, щоб було акцентовано увагу на наступних недоліках:

- відсутність імплементації дієвих контрольних процедур, які забезпечують ідентифікацію неефективних заходів контролю;
- підприємства не користується методикою оцінки ризиків діяльності;
- управлінський персонал не контролює процес складання звітності підприємства;
- система внутрішнього контролю повністю ігнорує виклики, які можуть засвідчувати ймовірне існування ризиків та ін.

Для того, щоб окреслені проблеми своєчасно ідентифікувати, необхідна ефективна система внутрішнього контролю, а аудитори з метою дієвості її

функціонування повинні проводити тестування за наступними параметрами (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Тестування СВК щодо розрахунків з постачальниками, які формують виникнення кредиторської заборгованості

Питання	Відповідь (так / ні / інший аргумент)
Наявні залишки за товари, які виникли у результаті розрахунків з постачальниками, у обліку відображаються з урахуванням норм МСФЗ	Так
Управлінський персонал здійснює постійний моніторинг заборгованості, яка виникає за результатами здійснення розрахунків з постачальниками	Так
Господарюючий суб'єкт постійно проводить моніторинг наявності заборгованості, яка виникає за результатами розрахунків із постачальниками	Так
Підприємство постійно робить запити постачальникам з метою узгодження процедур, які спрямовані на погашення кредиторської заборгованості	Так
Система внутрішнього контролю забезпечує своєчасну ідентифікацію недоліків облікового процесу розрахунків товариства акціонерного з постачальниками	Так
Суб'єкти внутрішнього контролю постійно проводять моніторинг змін у законодавстві та ідентифікують заходи, які є доцільними для впровадження в практичну діяльність з метою вдосконалення як положень облікової політики, так і організації обліку розрахунків з постачальниками в цілому	Так
У процесі інвентаризації беруть участь працівники, які виконують завдання щодо успішної імплементації концепції внутрішнього контролю, що, своєю чергою, забезпечує імплементацію, заходів, які спрямовані на виключення недоліків, які були виявлені у процесі інвентаризації	Так
СВК забезпечує своєчасне реагування на недоліки внутрішнього контролю	Так
У внутрішніх нормативних документах, які регламентують завдання, напрями діяльності працівників СВК чітко конкретизовані питання, які пов'язані з перевіркою належної організації обліку, контролю розрахунків з постачальниками	Так
СВК за результатами імплементації контрольних процедур, ідентифікують пріоритетні завдання, які потрібно реалізувати у практичній площині, що дозволить удосконалити систему розрахунків з постачальниками та моніторингу дебіторської заборгованості	Так

* Джерело: складено автором.

Підводячи підсумки у контексті дослідження, зазначимо, що у досліджуваному акціонерному товаристві система внутрішнього контролю є дієвою, про що засвідчує факт, відсутності у підсумковому документі САУ зауважень.

ВИСНОВКИ

1. Нормативна регламентація організації обліку розрахунків з постачальниками представлена системою законодавчо-нормативних документів, які в загальному визначають правила ведення обліку розрахунків з постачальниками, проведення інвентаризаційного процесу кредиторської заборгованості, які є наслідком розрахунків з постачальниками, умови визнання зобов'язань, правильності узагальнення інформації про систему розрахунків з постачальниками на рахунках бухгалтерського обліку.

2. В умовах сьогодення особливої актуальності набуває питання автоматизація обліку розрахунків із постачальниками. Використання сучасних інформаційних систем дозволяє підприємствам оптимізувати процеси взаєморозрахунків, знизити ризики помилок і покращити контроль за станом кредиторської заборгованості. За результатами дослідження встановлено, що існує значна кількість спеціалізованих програм, які дозволяють ведення обліку розрахунків з постачальниками («ISpro», «ДебетПлюс», «MASTER:Бухгалтерія», Облік SaaS, «BAS»).

3. Для підтвердження правильності ведення обліку розрахунків з постачальниками, доцільно періодично користуватися послугами аудиторських фірм для перевірки фінансової звітності. Аудит розрахунків із постачальниками є ключовим елементом контролю за фінансовими зобов'язаннями підприємства. Ця перевірка дозволяє забезпечити достовірність облікових даних, попередити фінансові ризики та підвищити ефективність управління ресурсами.

4. Аналіз структурно-динамічних показників діяльності АТ «Технологія», дозволяє зафіксувати наступні ключові аспекти: а) вартість активів у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшилася на 781721,00 тис. грн., що є наслідком збільшення оборотної та необоротної складової на 35124,00 тис. грн. та 716307,00 тис. грн., а також наявності у 2022 році нової складової у сумі 30290,00 тис. грн – необоротних активів, утриманих для продажу, та груп вибуття; б) пасиви

представлені трьома складовими власним капіталом, розмір якого у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшився на 678395,00 тис. грн., довгостроковими зобов'язаннями, які збільшилися за період дослідження на 39017,00 тис. грн та поточними зобов'язаннями та забезпеченнями, розмір яких теж збільшився на 98372,00 тис. грн.; в) чистий фінансовий результат у 2022 році був у сумі 351441,00 тис. грн., що на 28108,00 тис. грн.; г) всі показники групи «ліквідність» відповідають нормативним значення, у динаміці відбувається підвищення розрахункових значень, що є позитивним та засвідчує факт, що досліджуване акціонерне товариство дотримується ефективної та результативної фінансової стратегії; д) відбувається збільшення кількості днів погашення дебіторської заборгованості (на 40), але позитивним моментом є те, що на 51 день зменшився термін погашення кредиторської заборгованості, зафіксована ситуація не є критичною, проте проведення моніторингу погашення заборгованості є актуальним та доцільним.

5. Для ведення обліку розрахунків з постачальниками використовується спеціалізований програмний продукт BAS Документообіг КОРП. Дана програма дозволяє сформувати всі необхідні документи для належного ведення обліку розрахунків з постачальниками.

6. У процесі обґрунтування ключових позицій щодо удосконалення облікової політики розрахунків з постачальниками, акцент буде зроблено на деталізації пропозицій, які у загальному будуть пов'язані з вдосконаленням внутрішнього нормативного документа з урахуванням вимог МСФЗ, а також конкретизації щодо розрахунків з постачальниками. Автором сформовано - поетапну алгоритмізацію процесу розроблення облікової політики яка повинна відповідати вимогам МСФЗ, та її впровадження в практичну діяльність. Запропоновані та обґрунтовані елементи облікової політики в частині розрахунків з постачальниками (організація бухгалтерського обліку, система внутрішнього контролю, інвентаризаційний процес, форми первинних документів, форми звітності, розкриття інформації про розрахунки з постачальниками у фінансовій звітності, списання кредиторської заборгованості, яка виникає за результатами розрахунків з постачальниками).

7. У АТ «Технологія» щорічно проводиться аудиторська перевірка. Перевірка здійснювалася на показниках консолідованої фінансової звітності групи підприємств, яка складена за звітністю материнської компанії та дочірних підприємств.

8. Аудит розрахунків з постачальниками є важливою складовою фінансового аудиту, спрямованою на перевірку достовірності обліку зобов'язань підприємства перед постачальниками та підрядниками, дотримання договірних умов і законодавства. Цей процес дозволяє виявити можливі помилки, ризики або порушення у веденні бухгалтерського обліку. Перевірка розрахунків із постачальниками за допомогою BAS Документообіг КОРП дозволяє аудиторам виконувати процедури швидко, точно й ефективно. Завдяки автоматизації в BAS, аудитори можуть глибше аналізувати дані, знаходити помилки та недоліки в обліку.

9. За результатами дослідження встановлено, що у процесі аудиторської перевірки внутрішній контроль відіграє ключову роль, оскільки від його якості залежить обсяг, глибина та специфіка аудиторських процедур. Внутрішній контроль є основою для забезпечення достовірності фінансової звітності, попередження помилок і шахрайства. Для аудиторів ефективна система внутрішнього контролю дозволяє зменшити обсяг детального тестування, зосередитися на аналітичних процедурах і підвищити якість аудиторських висновків.

Автором обгрунтовано, що існує значна кількість операцій, процесів, властивих господарській діяльності, які можуть сформувати «виклик» для того, щоб було акцентовано увагу на наступних недоліках: відсутність імплементації дієвих контрольних процедур, які забезпечують ідентифікацію неефективних заходів контролю; підприємства не користується методикою оцінки ризиків діяльності; управлінський персонал не контролює процес складання звітності підприємства; система внутрішнього контролю повністю ігнорує виклики, які можуть засвідчувати ймовірне існування ризиків та ін. Для того, щоб окреслені проблеми своєчасно ідентифікувати, необхідна ефективна система внутрішнього контролю, а аудитори з метою дієвості її функціонування повинні проводити тестування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова Н., Наумова Т., Азадєн А., Козуб В., Козуб С. Моделі формування обліково-аналітичної системи фінансової та управлінської звітності на основі інформаційної платформи МСФЗ. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 6(47). С. 198–217.
2. Електронна бухгалтерія: підручник для здобувачів вищої освіти /В.Я. Плаксієнко, І.М. Назаренко, К.С. Жадько, С.А. Гаркуша /За заг. редакцією В.Я. Плаксієнка. – Київ: «Центр учбової літератури». 2021. 298 с.
3. ДЕБЕТ Плюс. URL: <https://debet.com.ua/uk> (дата звернення 15.11.2024 р.).
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999. URL: <http://surl.li/abfdif> (дата звернення 15.11.2024 р.).
5. Лещенко С.В. Аудит розрахунків з постачальниками підприємства: пріоритетні напрями та методичні особливості. Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Майбутнє – аудит» (м. Кривий Ріг, 15 січня 2024). Кривий Ріг : Вид. Р.А. Козлов, 2024. С. 320 – 323.
6. Лещенко С. Організаційно-нормативна регламентація обліку розрахунків з постачальниками підприємства. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації», (м. Суми, 19 листопада 2024 р.) / за ред. проф. Назаренка О.В. Суми: СНАУ, 2024. С. 315 – 317.
7. MASTER: Бухгалтерія. URL: <https://masterbuh.com> (дата звернення 24.11.2024 р.).
8. Меліхова Т.О., Феофанов Л.К., Присяжнюк Д.В. Удосконалення організації та методики внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками. *Агросвіт*. 2021. № 20. С. 32–39.

9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України № 20 від 31.10.2000. URL: <http://surl.li/jayfbi> (дата звернення 15.11.2024 р.).
10. Облік SaaS: нові технології обліку та управління. URL: <https://ioblik.com/uk> (дата звернення 24.11.2024 р.).
11. Податковий кодекс України. URL: <http://surl.li/lwkwlc> (дата звернення 19.11.2024).
12. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII URL: <https://cutt.ly/Cnj1jPw> (дата звернення 19.11.2024).
13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 14.11.2020. URL: <http://surl.li/wpzc> (дата звернення 19.11.2024).
14. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014. URL: <http://surl.li/axagv> (дата звернення 19.11.2024).
15. Руда Л., Причепа І., Липецька О. Організація обліку та методичні засади проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Економіка та суспільство*. 2022. № 35. URL: <http://surl.li/bvygsd> (дата звернення 19.11.2024 р.).
16. Феофанова І., Хорольська Н. Організація внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Сталий розвиток економіки*. 2019. № 4 (45). С. 142-149.
17. Чернецька О., Гребенюк К., Чабаненко Є. Внутрішній контроль діяльності: місце в системі управління та взаємозв'язок з обліково-аналітичним ресурсом підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. . URL: <http://surl.li/gtxsgm> (дата звернення 19.11.2024 р.).
18. Шевців Л. Ю., Мосолова Ю. О. Облікова політика в управлінні діяльністю підприємств за умов гармонізації обліку та звітності. *Бізнес Інформ*. 2020. № 3. С. 260 – 269.
19. Шендригоренко М.Т., Ротозеєнко Ю.В. Облік і внутрішній аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Міжнародний мультидисциплінарний науковий журнал «Логос»*. 2019. № 8. С. 26-30.

20. Abass, Z., Flayyih, H., & Hasan, S.: The Relationship Between Audit Services and Non-Audit Actuarial Services in the Auditor's Report. *International Journal of Professional Business Review*. 2022. № 7(2). pp. 1–14.

21. Ali Naeem Jassim Al Ghani. Achieving total quality audit through proper auditing management practices. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. 2019. Volume 23, Issue 2. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Achieving-Total-Quality-Audit-Through-Proper-Auditing-Management-Practices-1528-2635-23-2-369.pdf>. (accessed 11.11.2024).

22. Amahalu N. Effect of Audit Quality on Financial Performance of Quoted Conglomerates in Nigeria. *International Journal of Management Studies and Social Science Research*. 2020. № 2(4). pp. 87–98.

23. Baah G. Auditing and society: structuration theory perspective on auditor interactions with their clients. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. 2022. Volume 26, Issue 6. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Auditing-and-society-structuration-theory-perspective-on-auditor-interactions-with-their-clients-1528-2635-26-6-449.pdf>. (accessed 29.10.2023).

24. Handbook of international quality control, auditing, review, other assurance, and related services pronouncements. Edition 2015. International Federation of Accountants. Volume 1. 1146 p. URL: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IAASB-2018-HB-Vol-1.pdf>. (accessed 17.11.2024).

25. Lyshchenko O., Ocheret'ko L., Lukanovska I., Sobolieva-Tereshchenko O, Nazarenko I. The role of financial audit in ensuring the reliability of financial statements. *Ad alta: journal of interdisciplinary research*. 2024. Special I. (14/01-XXXIX.), pp. 141 – 145.

ДОДАТКИ